

Työeläke

4:2015

ELÄKEIKÄ EI PÄNNI

Torigallup osoitti, että kansa ei kitise eläkeiästä. Raija Kaattarin ajatuksissa eläke on käden ulottuvilla. **Sivu 4**

REPORTAASI

What? Britit voivat nostaa eläkkeen könttänä käteen.

Sivu 8

RAHAA KULUU

Eläkeikäisillä rahaa kuluu yhä enemmän.

Sivu 14

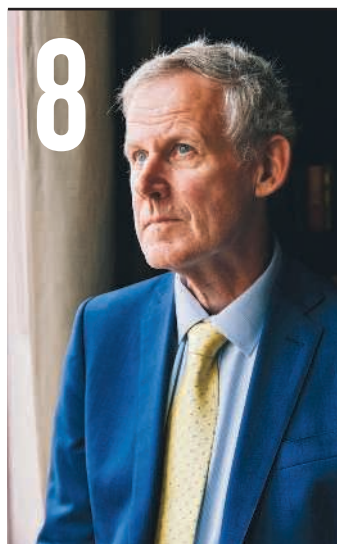
50-VUOTIAS

Työeläke-lehti täyttää pyöreät 50 vuotta.

Sivu 20

8

Britit voivat nostaa kerralla eläkkeensä. Eamonn Butlerin puolustaa valinnanvapautta.

3 PÄÄKIRJOITUS
Nukkuva koira herää helposti

4 TORIGALLUP IKÄRAJOISTA
Työikäiset suhtautuvat eläkeikään realistisesti.

7 TYÖNTEON SANKARIT
Hakaniemen toriyrittäjät painavat pitkää päivää.

11 LUUPIN ALLA
Eläkevarojen tarve kasvaa, ikääntymiseen varauduttu.

14 ASIAANTUNTIJA-ARTIKKELI
Eläkeikäiset kuluttajaryhmänä.

16 SORSAN KOLUMNII
pitkäjänteisyydestä.

17 ELÄKEUUDISTUS
Porissa ei porattu eläkeuudistuksesta.

19 MINÄ VÄITÄN!
Eero Rämön mukaan eläkeuudistus ei riitä.

20 JUHLAVUODEN KIRJOITUSKILPAILU
Kirjoituskilpailun voitti Satu Saulivaara.

24 PITENEEKÖ ELINAIKA?
Elinajanodote noussut, jatkuuko hyvä kehitys?

26 TULOREKISTERI
Työeläkeala mukaan reaaliaikaiseen tulorekisteriin.

28 KOKEMUKSEN ÄÄNTÄ
Lasse Koskinen, professori Tampereelta.

32 PALLO HALLUSSA

38 KIRJA, JOKA KOLAHTI

36 TIEDOKSI

37 NIMITYKSET

39 ENGLISH SUMMARY

40 UUSIMMAT JULKAISUT

Kirjapalstalla Jyri Juusti kertoo myös olutkulttuurista.

4

Eläkeikä nousee lähivuosina. Hakaniemen torilla gallupkyselyssä kysimme työikäisten suhtautumista ikärajojen muutoksiin.

Merimiesten eläkelaki muuttuu 2016. Lain pääpiirteet tulevat pitkälti TyEL:n mukaisiksi.

Työeläke-lehti täyttää tänä vuonna 50 vuotta. Kansikuvagalleriassa tarjoamme lukijoille aikamatkan lehden historiaan.

20

Työeläke on Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus, www.etk.fi

DIGILEHTI
Työeläke-lehti.fi

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Kati Kalliomäki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen

TOIMITUSNEUVOSTO
Johanna Ahonen (Varma)
Kimmo Karpinen (Merimieseläkekassa)
Tuulikki Lepomäki-Lahtinen (Elo)
Mari Rehn-Kiukkonen (Eläketurvakeskus)
Mikko Sankala (Eläketurvakeskus)
Maija Träskelin (Keva)

TÄTÄ LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Kati Ahonen, Pia Hansson, Antti Karkiainen,
Kimmo Kontio, Lena Koski, Kari Lindstedt, Peter
Lindström, Karoliina Paatos, Marina Paulaharju,
Suvi Pohjoisaho, Eero Rämö, Ville-Pekka Sorsa,
Risto Vaittinen ja Riitta Väkeväinen.

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

ULKOAASU JA SIVUNVALMISTUS
Cilla Lehtonen
Aste Helsinki Oy

PAINO
PunaMusta Oy
paperi UPMFine 100 g/m2

50. vuosikerta
ISSN-L 0564-5808
Helsinki 2015

Työeläke ilmestyy viisi kertaa vuodessa,
seuraava lehti ilmestyy marraskuussa.

NO	AINESTOT	LEHTI ILMESTYY
5	pe 30.10.	ma 30.11.

KANNEN KUVA:
Karoliina Paatos

Nukkuva koira herää helposti

"HEI ÄLÄ KOSKAAN IKINÄ MUUTU, pysy aina tuollaisena kuin nyt oot", renkutettiin takavuosisien tarttuvassa radiohitissä. Myös vuosikymmenien takainen iskelmä tiesi, että "koskaan et muuttua saa".

Suloistahan se on, että juuri nykytila tuntuu parhaalta, eikä oleminen kaipaakaan muu-
tosta. Niin pitääkin, kaikki irti juuri tästä päivästä! Mutta huomina saattaa jo tuoda
eteen jotain sellaista, että on vaan parasta vaihtaa kuvakulmaa.

NÄIHIN MIETTEISIIN nojaten tuntuu lähes ällistytävältä, että vaikka työeläkejärjestelmä on elänyt fiksusti ajassa ja kehittynyt kaiken aikaa ympäröivän yhteiskunnan muutoksen myötä, voi nykyisestä Työeläke-lehdestä löytää tasan samanlaisia otsikoita kuin puoli vuosisataa sitten: *Työeläkeyhtiöiden kilpailu puhututtaa. Elä-
keuudistus väistämätöntä! Suomalaiset elävät entistä pidempään. Huomio työkyvyttömyyseläkkeeseen.*

Liikuttavaa, mutta lopulta loogista. Ovathan työeläkkeen raken-
nuspalikat ja reunaehdot edelleen samat ja yhtä relevantit kuin
työeläketurvan perustamisvaiheessa. Tapa justeerata niitä sen
sijaan elää sitä mukaa kuin muukin elämä.

MYÖS TYÖELÄKE-LEHTI on mukautunut elinkaarensa ensimmäi-
sen puolivuosisadan aikana osaksi modernia mediamaailmaa,
vaikka sen veivaamat aiheet pyörivätkin sen yhden ja saman
areenan ympärillä.

Aviisi löytyy digitaalisena, ja palasia siitä sujahtelee iloisesti
somen sähkökässä viestityksessä. Lehti sisältää nykyisel-
lään paljon kuvamateriaalia ja väriä. Se jopa yrittää kommuni-
koida lukijoidensa kanssa ja antaa ääntä myös toisinajattelijoille.

Kaikesta edelle ladatusta omakehusta huolimatta täytyy kuiten-
kin tunnustaa, että lehti valitsi juhluvuoden *Miten sinä järjestäisit
työeläkkeen* -kirjoituskilpailun voittajaksi varsin sovinnasta ratkai-
sua ehdottaneen tarinallisen esseen. Tosin kirjoituksen otsikko on
Koiran päiväuni, ja kaikkihan me tiedämme, miten koirat nukkuvat:
toinen silmä auki, jalat jatkuvassa juoksutilassa ja haukahdus ylä-
huulessa valmiina.

JOSKUS NUKKUVA KOIRA myös murisee, ja toden totta: siitäkin työeläke-
järjestelmää on syytetty: näpit irti ydinluistamme, häipykää pois revii-
riltämme! Minä koisailen ja nautin. Koiran, torkkuvankin, karvoihin kat-
sominen kuitenkin palkitsee. Turkki on perusterve, paikoin jopa kiiltävä.
Pientä trimmausta aika ajoittain, niin kyllä se siitä.

Kati Kalliomäki
päätoimittaja
Digilehti: Tyoelake-lehti.fi
Twitter: @KatiKalliomaki

Olli Häkämies

Torikansa ymmärtää ELÄKEIKÄ NOUSEE

Eläkeuudistus nostaa eläkeikää 2018 lähtien tasaisesti kolmen kuukauden vuosivauhtia. Hakaniemen torin gallupissa työikäiset suhtautuvat muutoksiin realistisesti.

TEKSTI ANNE IIVONEN KUVAT KAROLIINA PAATOS

TORIGALLUP

1. Mitä ajattelet työeläkkeestä?
2. Tiedätkö eläkeikäsi, minkä ikäisenä voit siirtyä eläkkeelle?
3. Onko eläkeikäsi sopiva?
4. Kerro, mikä on alaikä, normi-ikä tai viimeisin yläraja työssä jatkamiseen?

HEIDI KAARTINEN 36-vuotias sosiaalityöntekijä tuntee eläkeasiat keski-vertoa paremmin.

1 – Aidosti ajattelen, että työ on parasta sosiaaliturvaa. Jokainen euro kerryttää eläkettä ja tuo vanhuuden turvaa.

– En osaa ajatella, ettei työeläketurvaa olisi. Usein asiakastilanteissa puhumme eläkeasioista ja pyrin kertomaan sen tärkeän merkityksen ihmisten arjessa.

2 – Kovin aktiivisesti en ole pohtinut ikäraja. Täytyy pitää itsestä huolta

ja parempi, ettei erityisesti odota eläkeikää. Se tulee sieltä aikanaan vastaan.

3 – Voin hyvin pitkälle määrittää itse, kuinka pitkään jatkan työurani. Jos vain kunto pysyy ja työ on mielekästä, jatkaisin aivan hyvin 65:een.

4 – Alin ikä on 63, tavoiteikäni 65 ja ylin eläkeikä 68 vuotta. Kyllä tuo tavoite on mahdollinen ja ihan ok.

– Ylin ikä alkaa olla jo sillä rajoil-

**Parempi, ettei odota eläkeikää.
Se tulee sieltä aikanaan vastaan.**

Heidi Kaartinen, 36-vuotias sosiaalityöntekijä.

la, kun lähestytään seitsemääkymppiä. Kyllä silloin voisin tehdä jotain muuta kuin herätä joka aamu töihin seitsemäksi, Kaartinen kertoo.

TIMO AHVENAINEN, 49-vuotias toimitusjohtaja, varautuu eläkkeelle jäämiseen säästämällä. Hän epäilee eläkkeiden riittävyyttä.

1 – Luottamukseni eläkkeisiin ei ole suuri. Kun eläkeikäni koittaa, ei rahoa enää ole. Pitää itse varautua ja siksi maksan omaa lisäeläkettä.

2 – Seuraan tarkasti eläkekeskustelua ja talousuutisia, joten mulle ei tule yllätyksenä, että eläkeikäni nousee nykyisestä parilla vuodella.

3 – Normi-ikäni tuo 65 vuotta on sopiva, mutta vaikkapa palomiehelle se on ihan liikaa. Se pitää ottaa huomioon, kuinka raskasta työtä tekee.

Alin eläkeikä eläkeuudistuksessa

Syntynyt	Alin vanhuuseläkeikä
1955	63 vuotta 3 kk
1956	63 vuotta 6 kk
1957	63 vuotta 9 kk
1958	64 vuotta
1959	64 vuotta 3 kk
1960	64 vuotta 6 kk
1961	64 vuotta 9 kk
1962	65 vuotta

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin elinajanodotteen muutokseen.

Lue lisää
Eläkeuudistus.fi

Työeläkelaitokset valmistautuvat asiakaskyselyihin

ELÄKEUUDISTUKSEN tuoma suurin muutos on vanhuuseläkkeen alaikärajan nousu portaittain 65 vuoteen. Käytännössä ikärajaa ei kuitenkaan nosteta vielä vuodesta 2017, vaikka lait astuvat silloin voimaan. Ikärajoissa muutokset vaikuttavat vuodesta 2018 eteenpäin.

– Vuonna 1955 syntynyt ikäluokka on ensimmäinen, jota nouseva eläkeikä koskee. He voivat jäädä eläkkeelle aikaisintaan vuonna 2018 eli 63 vuoden 3 kuukauden iässä. Siitä eteenpäin ikäraja nousee kolme kuukautta vuodessa vuoteen 2027 saakka, kertoo työeläkeyhtiö Ilmarisen eläkejohtaja **Anne Koivula**.

Vuonna 2017 osa-aikaeläke nykymuodossaan poistuu. Mutta 61 täyttäneillä on mahdollisuus jäädä osittaiselle eläkkeelle uuden *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen* myötä.

LAKIMIES TIINA LAINE Veritas Eläkevakuutuksesta kertoo neuvontaan tulleista asiakaskysymyksistä. Laineen mukaan yleisesti ottaen eläkeikä tiedetään, mutta asiakkaat hakevat varmistusta asiasta.

– Sitä kysytään, miten käy nykyiselle superkarttumalle.

Kun laki muuttuu, alimman vanhuuseläkeikään jälkeen työssä jatkavat saavat kannustuksena paremman eläkekertymän lykkäyskorotuksen tuomana.

– Moni kysyy myös sitä, kannattaako jäädä eläkkeelle ennen 1.1.2017 ja mikä on vaikutus jos jatkaa sen ylitse, Laine kertoo.

Uusi osittain varhennettu vanhuuseläke herättää kiinnostusta. Uudessa eläkelajissa 61-vuotiaana eläkkeestä on mahdollista saada osa maksuun (25 tai 50 prosenttia) riippumatta siitä, jatkaako työssä vai ei.

TYÖURAEÄLÄKKEEN ARVIOINTI on uusi tehtävä, johon eläkelaitokset valmistautuvat.

Työuraeläke antaa 63 vuotta täyttäneelle mahdollisuuden jäädä eläkkeelle ennen vanhuuseläkeikää, jos hän on tehnyt vähintään 38 vuotta rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä.

– Työn rasittavuuden ja kuluttavuuden arviointi tulee olemaan eläkeyhtiöille kokonaan uusi tehtävä, toteaa Koivula. ■

4 – Se on hyvä juttu, että eläkeiässä ajatellaan joustoa. Terveystilanne vaikuttaa yksilöllisiin ratkaisuihin ja elämäntilanne.

– Jos minä voisin päättää, alin eläkeikä olisi 60 vuotta ja tavoiteikä 65. Joustoa peliin, niin pisimmillään työura voisi jatkua 68-vuotiaaksi.

LAURA JOKINEN, 31-vuotias lastentarhanopettaja, luottaa jaksavansa vielä pitkään työelämässä.

1 – Ei ole ollut eläke mielessä. Olen kyllä ollut jo kuusi vuotta vakituisesa työssä ja siitä on kertynyt työeläkettä niin kuin nykyisestä perhevaapaasta, sanoo rattaissa poikaansa työntävä Jokinen.

2 – Luulen, että eläkeikäni on jotain 65, vajaat 70 vuotta kuitenkin. Tarkkaa lukua ei ole vielä tiedossa, koska se tulee vaihtumaan siihen mennessä kun minun ikäpolvelleni eläke koittaa.

3 – Oletan, että pystyisin jatkamaan eläkeikään asti. Sopiva eläkeikä varmaan riippuu siitä, mitä työkseen tekee, työn kuormittavuudesta.

4 – Riippuu omasta fyysisestä kunnosta. Alin ikä voisi olla 63 vuotta, tavoite siitä pari vuotta ylöspäin ja enimmillään työssä voisi jatkaa 68–70-vuotiaaksi.

– Kannustimia ei pidä kuitenkaan poistaa. Juuri ne vaikuttivat siihen, että kollegani jatkoivat työuraansa.

TOMMI SIMPANEN, 30-vuotias keittimestari, ei hötkeyle eläkeasioissa.

1 – Työstä se eläke kertyy sen mukaan mitä mulle on maksettu palkkaa. Tiedot näen työeläkeotteesta.

2 – Olisin valmis eläkkeelle vaikka vuoden päästä! Joo, mutta realistisesti sinne on kuitenkin vielä yli 30 vuotta matkaa, nauraa Simpanen.

– Verkossa olen käynyt arvioimassa tilannettani. Mikä se nyt oli se saitti? – Ai Työeläke.fi? – Just siellä.

3 – Mun on tosi vaikea asennoitua

siihen, mitä tapahtuu joskus 35 vuoden päässä. Arvelisin, että 65:n ikäisenä voisin jo siirtyä eläkkeelle.

4 – Alin mahdollinen ikä voisi olla 63 vuotta.

Tavoitteena mulle 65 on ok, silloin olisi riittävästi eläkettä kasassa. Ylimmilleen iän voi korottaa 67 vuoteen. Ehkä jotenkin näin. ■

Sirkeäsilmä aloitti työnteon 16-vuotiaana

YRITTÄJÄ Raija Kaattari (alakuvassa) pitää joka arkipäivä kahvipannun kuumana Hakaniemen torikahvilassa.

Torikahvilayrittäjä tekee töitä 12-tuntisina päivinä kuutena päivänä viikossa. Kaattari on jatkanut tätä rataa jo 41 vuotta. Alkuunsa sisarensa kanssa he perustivat Kahvisiskot Ky:n. Nyt veto-vastuu on siirtymässä Kaattarin kahdelle pojalle, kahviveljille.

Kaattarin eläkeajatuksat kypsyvät mielessä ja ajatus eläkkeelle siirtymisestä ei nostata poroja sieraimiin. Päinvastoin: hän sanoo olevansa onnekas, kun voi siirtyä eläkkeelle heti vain kun haluaa.

– Kirjanpitäjäni neuvosta laitoimme jo hyvissä ajoin eläkeasiat kuntoon. Olen maksanut yrittäjän eläkettä ihan käypään hintaan. Sellaista, joka aidosti vastaa hurjaa työpanosta. Mulla on myös lisäeläke.

– En sure maksettuja maksuja. Olen sairastanut yhden syövän ja sain sairauspäivärahaa sen mukaan, mitä olin maksanut YEL:tä. Olen monessa mielessä onnekas. ■

Kirjanpitäjäni neuvosta laitoimme hyvissä ajoin eläkeasiat kuntoon.

*Torikahvilayrittäjä Raija Kaattari
Kahvisiskot Ky*

KUKA?

Raija Kaattari

- **Ikä:** 62-vuotias
- **Koulutus:** Hotelli- ja ravintolaopiston ammattitutkinto, ylioppilas.
- **Työ:** Työskennellyt torikahvilayrittäjänä 41 vuotta Hakaniemen torilla Helsingissä Kahvisiskot Ky:n omistajana.
- **Perhe:** Isoäiti, jonka kolme omaa lasta jatkavat perheen kahvilaperinteitä. Kaksi poikaa kokopäiväisinä kahvilassa ja tytär viikonloppuisin.
- **Harrastukset:** Golf, torikulttuuri ja elävä haitarimusiikki.

Raija Kaattari, 62-vuotias torikahvilayrittäjä juuri eläkkeelle siirtymisen kynnyksellä. – Ehkä mä jään joskus ensi vuonna. Pojat jatkavat hyvällä ammattitaidolla.

Eläkeikäni on aikanaan 65 vuotta. Nythän sitä ollaan nostamassa 63 vuodesta ylöspäin, tietää vihanneskauppias Seija Tarvainen.

Jukka Nyqvist ja kainalos-
sa virallinen perunamitta,
viiden litran kapp.

Työnteon sankarit YRITTÄJÄT

– Tässä iässä pakostakin mietin eläkeasioita. Työeläkeyhtiöni on kertonut, paljonko tulen saamaan eläkettä, toteaa Seija Tarvainen 55-vuotias vihanneskauppias Helsingin Hakaniemessä.

TEKSTI ANNE IIVONEN KUVAT KAROLIINA PAATOS

Torikauppias Tarvainen tietää, mistä eläke kertyy. Yrittäjänä hän maksaa noin 25 prosenttia YEL-vakuutusmaksua määrittelmästään työtulosta.

– Pidän YEL-maksun juuri niin suurena kuin se on mahdollisuuksieni varassa. Yk-

sityistä eläkevakuutusta maksan vielä sen lisäksi.

Torikauppa on kausityötä. Koko vuoden tili tahkotaan neljässä kuukaudessa. Touko–syyskuussa kello herättää Tarvaisen ennen kukonlaulua kello 3.30. Näin on kuutena päivässä viikossa.

– Tunnen tehneeni raskasta työtä täällä vietettyjen 30 vuoden jälkeen. Mulle sopiva eläkkeelle siirtymisikä olisi jotta-kuinkin 60 vuotta. Mutta tietysti se riippuu voimista ja kunnosta, pystyykö töissä jatkamaan vielä senkin jälkeen, Tarvainen sanoo.

– Jos näinkin menisi kuin tähän asti. Tästä on tullut elämäntapa, hän kertoo auringon paahtamin kasvoin.

POTTUKAUPPIAS Jukka Nyqvistin löytää vaikiopaikaltaan Hakaniemen torilta. Kojun kyltti *T. Kejonen* asettuu kadunmiehen ta-

solle. Perunamiehen sydän sykkii yrittäjäpuoliso **Teija Kejonen-Nyqvistin** kanssa samaan arjen tahtiin, siitä kyltin nimi.

Nyqvist on asennoitunut, että hän voisi jatkaa torikauppiaina vaikka 80-vuotiaaksi.

– Kausityössä puolet vuodesta vedetään henkeä, että jaksetaan toinen puolikas painaa pitkää päivää, toteaa 56-vuotias perunakauppias Lopelta.

– Eläkeuudistuksessa eläkeikä saa nousta vaikka sataan. Pysyn täällä torilla varmasti niin kauan kuin vain kappaa pysyy käsissä.

– Työeläke kertyy vuosien myötä.

– Olen ollut yrittäjänä vuodesta 1985. Tiedän eläketasoni ja YEL-työtulon vaikutuksen. Kun on ollut heikkoja työvuosia, olen alentanut työtuloa. Eläkeyhtiöni kertoo kertyneen eläkkeen ja seuraan sitä totta kai vuosi vuodelta. ■

Briteille eläke könttäsummana käteen

PENSION FREEDOM

"Käyttäkää eläkesäästöjänne kuin pankkitiliä", julistaa Iso-Britannian valtiovarainministeri George Osborne. Pension Freedom -uudistuksen myötä jokainen 55-vuotias britti voi käyttää eläkepottinsa kuin haluaa.

TEKSTI ANTTI KARKIAINEN KUVAT CONOR O'LEARY

"Uusi kilpailutilanne tulee tervehdyttämään annuiteettimarkkinat", väittää Eamonn Butler, Adam Smith Instituutin johtaja.

Eläke on omaa työllä ansaittua rahaa. Ei valtion tai byrokraattien. Jokainen käyttäköön rahansa niin kuin haluaa, sanoo tohtori Eamonn Butler.

Hän on Britannian vaikutusvaltaisimpiin ajatushautomoihin kuuluvan Adam Smith Instituutin johtaja. 1980-luvulla instituutti oli Margaret Thatcherin yksityistämispolitiikan päälobbareita, Butlerin mukaan aivot rautarouvan takana.

Nyt Butler istuu toimistossaan Lontoon ydinkeskustassa ja nautiskelee jokaisesta sanasta, jolla kommentoi Britannian eläkeuudistusta.

Huhtikuusta alkaen työmarkkinaeläkkeisiin kertyneen eläkepotin on voinut nostaa kertasummana.

Huhtikuusta alkaen brittien ei ole enää tarvinnut muuttaa eläkepotiaan annuiteetiksi 55-vuotiaana.

Radikaali uudistus koskee saarivaltion työmarkkinaeläkkeitä (*Work-place pension*), jotka muodostavat suurimman osan Britannian keskiluokan eläketurvasta. *Pension Freedomin* myötä nämä rahat voi siirtää vaikka kertanostona pankkitilille ja lähteä Las Vegasiin heittämään noppaa.

Eläkepotin voi myös sijoittaa osakeisiin tai asuntoon. Tililtä voi nostaa siivuja, maksaa velkoja tai vaikkapa tukea lapsiaan elämän alkuun.

SYYNÄ ANNUITEETTIMARKKINAT

Valtiovarainministeri George Osborne perusteli uudistusta huonoilla annuiteettimarkkinoilla. Butler puhuu jopa vakuutusyhtiöiden välisestä kartellista.

– Se on jämähtänyt ala, joka tarjosi yhteistuumin kansalaisille huo-

"Uudistus on kuin pussillinen karkkeja. Syöt yhden, kohta kaikki on mennyt."

"Asunnot ovat kalliita Lontoossa. Uskon, että monet käyttävät ainakin osan potistaan auttaakseen lapsiaan elämän alkuun", sanoo Bill Upson.

Britannian eläkkeet pähkinänkuoressa

BRITANNIASSA on lakisääteinen kansanvakuutusjärjestelmä (*Basic State Pension*), joka kattaa palkansaajat ja itsenäiset yrittäjät. Kansanvakuutuksesta maksetaan työskentelyyn perustuvan vakuutusmaksuajan mukaan määräytyvää peruseläkettä. Eläke ei ole sidottu ansioihin, vaan maksettuihin vakuutuskuukausiin.

Lisäksi on olemassa lakisääteinen lisäeläkejärjestelmä (*State Second Pension*). Lakisääteisten eläkkeiden taso on matala, noin 525 puntaa kuukaudessa eli vajaat 800 euroa. Siksi työmarkkinoilla sovittavat lisäeläkkeet (*Workplace Pension*) muodostavat merkittävän osan keski- ja suurempituloisten eläketurvasta.

Vuonna 2012 keskimääräinen työmarkkinaeläke oli 804 puntaa eli hieman päälle 1 200 euroa kuukaudessa. Työmarkkinaeläke on siten puolitoistakertainen lakisääteiseen eläkkeeseen verrattuna.

Huhtikuusta 2015 alkaen työmarkkinaeläkkeisiin kertyneen eläkepotin on voinut nostaa kertasummana aikaisintaan 55 vuoden iässä.

Työmarkkinaeläkekenttä on Britanniassa voimakkaasti hajautunut. Eläkevalvontaviranomaisella on valvottavanaan lähes 50 000 eläkejärjestelmää. ■

Lue lisää Britannian eläkejärjestelmästä:
www.etk.fi/muutmaat

noja kuukausieläkkeitä. Tämä onnistui vielä, kun ihmisten oli pakko ostaa annuiteetti. Nyt, kun vaihtoehtoja on enemmän, markkinoiden on herättävä, kehitettävä kilpailukykyisempiä tuotteita.

Mutta pystyvätkö ihmiset tekemään kauaskantoisia ratkaisuja. Rahareikiä löytyy aina. Omaa elinikää on mahdoton ennustaa. Sijoitustuotteisiin liittyy riskejä ja monimutkaisia valintoja.

– Jos autoni on rikki, vien sen korjaamoon. Jos tarvitsen sijoitusneuvoja, menen sijoitusneuvojalle. Sitä paitsi, kun ihmisille antaa tilaisuuden, he kyllä ottavat asioista selvää, uskoo Butler.

TALOUSTIETÄMYKSESSÄ AUKKOJA

Old Spitalfieldsin markkinoilla, trendikkäällä *Shoreditchin* alueella on alkamassa lounasruuhka. Viik **Parekh** asettelee ironisia vauvan

ruokalappuja ja t-paitoja näytille. Parekhin tuotteiden lisäksi uraohjuksille on tarjolla eksoottista katuruokaa, antiikkia ja käsitöitä.

Yrittäjä pitää uudistusta hyvänä. Hän arvelee, että suurin osa osaa briteistä sijoittaa eläkepottinsa fiksumsti.

– Kaikki on itsestä kiinni: haluatko perehtyä asioihin vai suljetko silmäsi. Netti on täynnä tietoa. Ei tarvitse edes lukea, sijoitusvinkkejä voi katsoa kätevästi Youtubesta.

Pension Policy Instituten (PPI) tutkija **Daniela Silcock** ei suhtaudu asiaan yhtä optimistisesti. Hänen tutkimuksensa mukaan neljä kymmenestä britistä on vaarassa tehdä huonoja ratkaisuja uudistuksen myötä.

Brittien taloustietämys ei ole hyvällä tolalla. Jotain kertoo sekin, että joka viides britti ei osaa lukea tiliotteesta omaa saldoaan oikein.

– Tutkimukseni riskiryhmään

**Annuiteetti –
tasaeränä maksettava
kuukausittainen eläke,
joka kestää elämän
loppuun saakka.**

kuuluvat ovat tavallisia, keskiluokaisia työssäkäyviä ihmisiä, jotka ovat säästäneet yli 20 000 punnan eläkepotin. He eivät ole tyhmiä, heillä vain on vaikeuksia ymmärtää talouteen liittyviä asioita, Silcock kertoo.

50 000 ELÄKEJÄRJESTELMÄÄ

London School of Economics -professori **Nicholas Barr** on samoilla linjoilla Silcockin kanssa.

– Ihmiset laitetaan täysin mahdottomaan tilanteeseen. Ja tämä ei ole ideologinen kannanotto, perus-

"Annuiteettien myynti on laskenut uudistuksen jälkeen", kertoo Pension Policy Institutin tutkija Daniela Silcock.

tan näkemykseni tieteelliseen tutkimukseen.

Barr viittaa tutkimukseen, jonka mukaan vain neljäsosa sivistyksen mallioppilaina tunnetuista ruotsalaisista ymmärtää yksinkertaisen koron käsitteen.

– Tutkimus koostui helpoista monivalintatehtävistä, jota eläkkeet eivät Britanniassa ole, Barr huomauttaa.

Iso-Britanniassa lähes jokaisella yrityksellä on oma työmarkkinaeläkejärjestelynsä. Kaikkiaan viranomaisilla on valvottavana noin 50 000 eläkejärjestelmää.

Käytännössä työpaikkaa vaihtaessa siirtyy aina uuteen järjestelmään. Eläke on haettava jokaisesta järjestelmästä erikseen.

Kun rahat on saatu kasaan, on päätettävä mitä niillä tekee. Pelkäänsä annuiteetteihin liittyä kymmeniä valintoja inflaatio-suojasta etuuksiin ja erilaisiin rahastojärjestelyihin. Myös terveys vaikuttaa – jos olet saanut sydänkohtauksen tai poltat tupakkaa, saat paremman eläkkeen.

Uudistuksen myötä tilanne on entistä monimutkaisempi. Kaikki valta ja vastuu on kansalaisella.

– Valtio on varautunut tilanteeseen perustamalla nettiin *Pension Wise* -neuvontasivuston. Palvelu tarjoaa yleisen tason neuvoja, varsinaisia sijoitusvinkkejä valtio ei voi antaa, kertoo tutkija Daniela Silcock.

Niitä saa markkinoilta, omasta vakuutusyhtiöstä tai riippumattomalta sijoitusneuvojalta.

– Täytyy muistaa, että kaikilla ei ole varaa sijoitusneuvontaan. Ei ole myöskään itsestään selvää, että oman vakuutusyhtiön neuvoja ajaa juuri sinun parasta etuasi. Hänen tehtävänsä on pitää sinut asiakkaana, huomauttaa Barr.

INTIAAN PELAAMAAN KRIKETTÄ

Lewishamin työläiskaupunginosan keskustakadulla käy vilskettä.

Irkkuhaari *Joiner's Armsin* baaritiskillä tunnelma on pysähtynyt kuin mummon käkikello. Muotialal-

ta eläköitynyt velikulka, **Bill Upson**, nautiskelee kylmää bitteriä.

– Jos olisin nyt valintatilanteessa, nostaisin rahat ja lähtisin Intiaan pelaamaan krikettiä. Sellainen on ihmisluonto, hän tuumaa.

– Uudistus on kuin pussillinen karkkeja. Syöt yhden, ja kohta kaikki on mennyt, Upson naurahtaa.

Pension Freedomin seurauksia ei tiedä vielä kukaan.

Butlerin mielestä kaikki voittavat – yksilö vapautuu holhouksesta. Viisas sijoittaminen turvaa kansalaisen selustan ja jotain säästöistä jää vielä jälkipolvillekin.

Barr puolestaan ennustaa suurta eläkeskandaalia, joka laukeaa 15–20 vuoden päästä. Tutkimustuloksesta huolimatta Silcock näkee uudistuksessa myös hyviä puolia.

– Kaikki riippuu markkinoiden kehityksestä. Kilpailu tulee tuottamaan uudenlaisia eläketuotteita. Toivon mukaan hyviä ja kilpailukykyisiä, jotka turvaavat vanhuuden.

Osbornen mukaan juuri vaihtoehtojen antaminen oli uudistuksen tärkeimpiä syitä. Toisaalta, *International Business Timesin* mukaan valtio voi odottaa saavansa pelkästään kuluvan vuoden aikana uudistuksesta

1,6 miljardin punnan verotulot.

Jotkut pitivät uudistusta Osbornen populistisena äänen kalasteleena. *Pension Freedom* tuli voimaan juuri Britannian parlamenttivaalien alla.

Oli niin tai näin, valinnan vapaus tuntuu olevan tärkeä asia briteille.

– Mitä sitten jos tuhlaan rahani. Ne ovat minun, valinta on minun, sanoo vihannesmyyjä **Beverly Cook** Lewishamin keskustakadulla.

Miten turvaat elintasosi vanhana, jos rahat on kulutettu?

– Elän valtion elättinä, kuten kaikki muutkin. Käytä rahat tai anna ne perheenjäsenillesi, sitä mieltä minä olen.

Sekä Barrin että Silcockin mukaan eläkeuudistuksen monimutkaisuutta voisi helpottaa käyttäjäystävällisellä oletusvaihtoehdolla. Jos rahoja ei halua tai osaa sijoittaa, ne menisivät oletusvaihtoehdon mukaisesti varmaan kohteeseen. Vastavanlainen tapa on käytössä Ruotsin rahastoeläkkeissä (*Premiepension*).

– Se olisi kaikkien etu, mutta Osborne ei halunnut default-vaihtoehtoa. Valtio ei halua vastuuta, jos sijoitukset epäonnistuvat, Silcock sanoo. ■

"Suurin osa ihmisistä tulee sijoittamaan rahansa tuottavasti", arvelee Vivek Parekh Old Spitalfieldsin markkinoilla.

Työeläkkeet keskeinen osa hyvinvointia

ELÄKEVAROJEN TARVE KASVAA

Työeläkevaroja rahastoimalla on varauduttu väestön ikääntymiseen. Rahastoihin on turvauduttava lähivuosina entistä tanakammin.

TEKSTI PETER LINDSTRÖM

Työeläkkeet kustannetaan pääasiassa työnantajilta, työntekijöiltä ja yrittäjiltä perittävillä eläkemaksuilla. Viisi euroa kuudesta menee suoraan maksussa oleviin työeläkkeisiin.

Lisäksi työeläkkeisiin käytetään Työttömyysvakuutusrahaston maksamia suorituksia, valtion osuuksia, työeläkevaroja sekä niille saatuja sijoitustuottoja.

JOKA KUODES EURO SIJOITETAAN

Työeläkejärjestelmämme on myös osittain rahastoiva: joka vuosi osa työeläkemaksuista siirretään sivuun eli rahastoidaan tulevia vuosia varten.

Esimerkiksi yksityisaloilla rahastoihin päätyy tällä hetkellä noin yksi euro kuudesta.

Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkemaksuja ei rahastoida. Heiltä kerätty työeläkemaksu ei pääsääntöisesti riitä kattamaan vuotuisia eläkemenoja. Tämä johtuu yrittäjien ja maatalousyrittäjien vanhemmas-

ta ikärakenteesta. Puuttuvan osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkkeiden rahoituksesta kustantaa valtio.

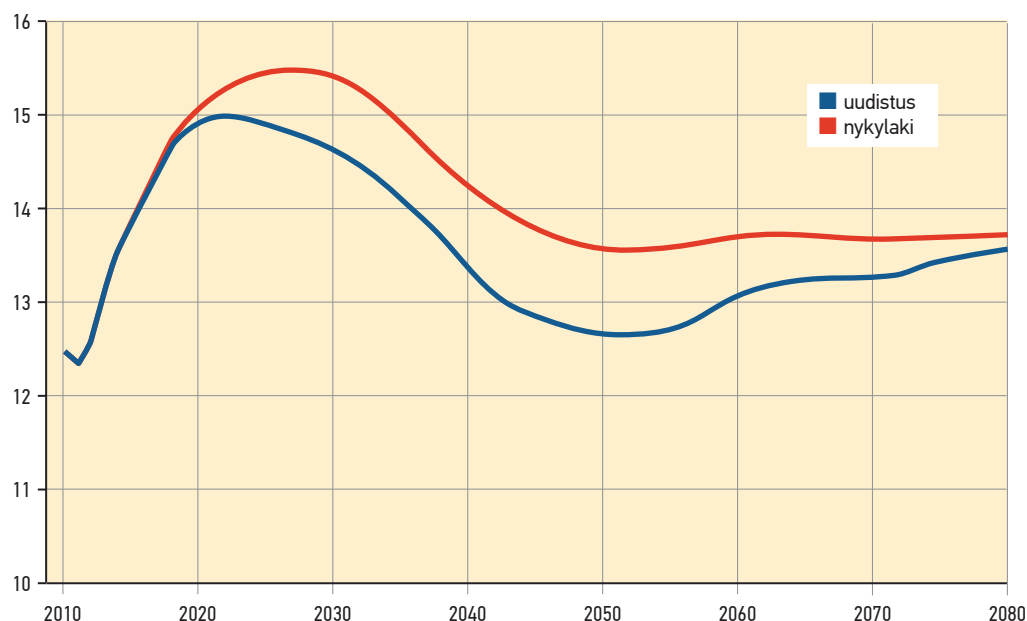
Työeläkkeiden rahastointi on vaurautumista väestön ikärakenteen

muutokseen. Suomen työvoiman määrä heikkenee ja väestö ikääntyy. Tämän seurauksena eläkemaksut vähenevät ja eläkemenot kasvavat.

Viime vuonna eläkelaitokset maksoivat työeläkkeitä 24,4 miljard-

Eläkemeno prosentteina bruttokansantuotteesta 2010–2080

Lähde: Eläketurvakeskus

Työeläkerahojen kiertokulku 2014

Lähde: Eläketurvakeskus

dia euroa. Työeläkelaitokset ovatkin jo parin vuoden ajan maksaneet eläkkeisiin enemmän rahaa kuin mitä ne saavat sisään eläkemaksuilla.

RAHASTOT AVUKSI MENOKASVUUN

Eläkeläisten kasvava määrä ja heikenevä työllisyys voisivat johtaa ilman rahastoja työeläkemaksun tuntuvaan korottamiseen.

Kun osa eläkkeiden rahoituksesta katetaan eläkevaroilla ja niiden tuotoilla, ei työntekijöiltä perittäviä työeläkemaksuja tarvitse nostaa kohtuuttoman korkeiksi.

Työeläkevakuuttajien mukaan vuoden 2008 globaalien finanssikriisien jälkeen työllisyys aleni myös Suomessa. Jos rahastoitua varoja ei olisi ollut, työeläkemaksuja olisi pitänyt välittömästi nostaa, jotta eläkkeet olisi voitu maksaa vuonna 2009.

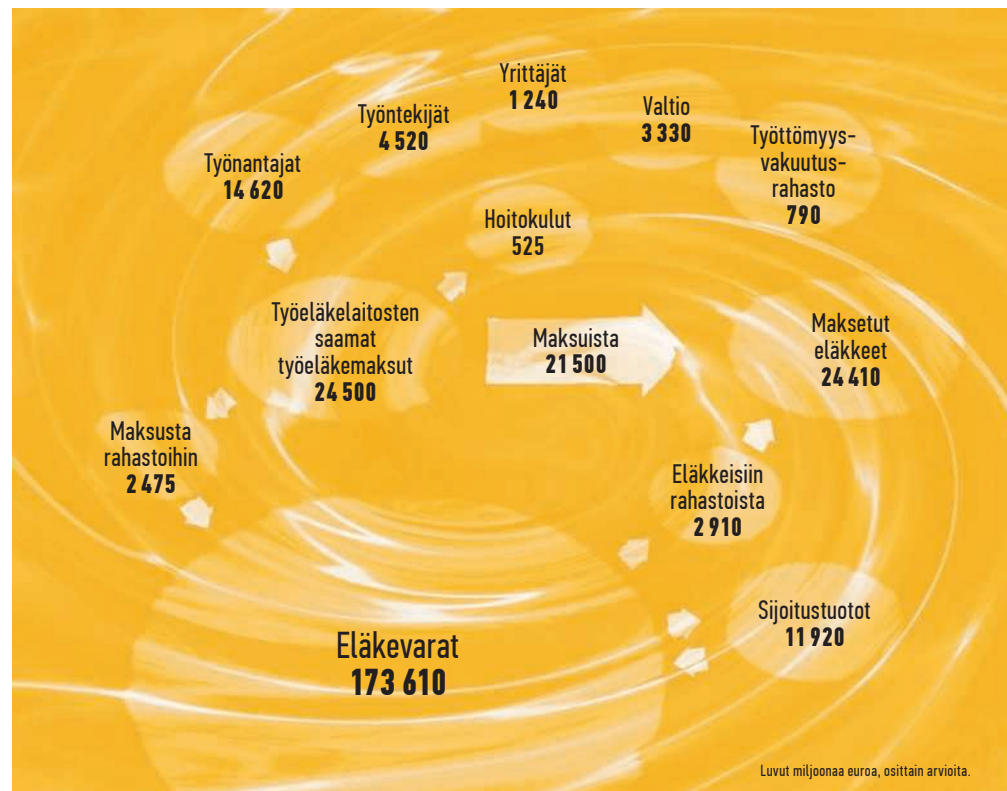
– Suomalaisessa työeläkejärjestelmässä väestön ikääntymiseen varautuminen on rahastoinnin ansiosta Euroopan huipputasoa, Työeläkevakuuttajat Telan johtava ekonomisti **Reijo Vanne** korostaa.

MENOT NOUSEVAT TUNTUVASTI

Eläketurvakeskuksen ennustelaskelmien mukaan työeläkemenon rahoittamisen kriittisimmät vuodet ovat seuraavan kymmenen vuoden aikana. Sitten kehitys tasaantuu 20 vuoden sisällä.

Korkeimmillaan työeläkemenon osuus on vuoden 2020 jälkeen, noin 15 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Jo lähivuosina kasvava maksurasitus on tiedossa. Eläketurvakeskuksen tuoreen arvion mukaan vuosittainen työeläkemeno on viiden

vuoden kuluttua jo noin 30 miljardia euroa (2014 hintatasossa).

– Väestön vanheneminen ei ole mikään yllätys. Työeläkejärjestelmässä on varauduttu menojen kasvuun jo pitkään eläkevarojen sijoittamalla. Työeläkevarat ovatkin kasvaneet merkittävästi suhteessa bruttokansantuotteeseen, kertoo matemaatikko **Mikko Sankala** Eläketurvakeskuksesta.

Työeläkevakuuttajien varat kasvoivat vuosina 1997–2014 euromääräisesti mitaten noin 40 miljardista 170 miljardiin euroon.

Tähän mennessä ansioista karttuneiden eläkeoikeuksien arvo oli viime vuoden lopussa lähes 607 miljardia euroa. Työeläkelaitoksilla riittää maksettavaa vielä pitkälle tulevaisuuteen. ■

VUOSITUOTTO NOIN 4 PROSENTTIA

- Työeläkevarojen sijoitustoiminta on tarkoin säädelty, eläkevaroja ei saa hukata onnenongintaan. Laki edellyttää ja finanssivalvonta valvoo, että varat on sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti.
- Työeläkevakuuttajat Telan mukaan työeläkevarojen on saatu 5,9 prosentin nimellistuotto. Inflaatiovaikutus poistettuna se tarkoittaa 4,1 prosentin vuotuista reaaliotuottoa.
- Vuosina 1997 ja 2007 vakavaraisuusvaatimukset muuttuivat siihen suuntaan, että suurempi osa varoista oli mahdollista sijoittaa osakkeisiin.
- Vuosina 2007–2014 laitoksien sijoitusvarallisuudesta noin 30–48 prosenttia on ollut osakkeissa.

Faktaa eläkkeiden rahoituksesta
www.etk.fi/elakejarjestelma
www.etk.fi/ennustelaskelmat
www.tela.fi/tyoelaketalous

Eläkeikäiset yhä merkittävämpi kuluttajaryhmä

Eläkeikäiset ovat sekä kulutuksella että tuloilla mitattuna keskimäärin paremmin toimeentulevia kuin koskaan aiemmin.

KATI AHONEN
Ekonomisti, Eläketurvakeskus

RISTO VAITTINEN
Ekonomisti, Eläketurvakeskus

ELÄKEIKÄISTEN ja eläkeikää lähestyvien väestöosuus kasvaa ja heidän merkityksensä kuluttajaryhmänä korostuu entisestään. Eläkeikäisten osuus kaikista kotitalouksista on kasvanut viimeisen reilun 20 vuoden aikana 11 prosenttiyksikköä. Samana aikana yksityinen kulutus on kasvanut noin 12 prosenttiyksikköä ja tulot 13 prosenttiyksikköä (kuvio 1).

Yli 60-vuotiaiden kotitalouksien merkitys on noussut siten sekä tulonsaaja- että kuluttajaryhmänä. Voidaan sanoa, että eläkeikäiset ovat suhteellisesti paremmin toimeentulevia ja enemmän kuluttavia kuin koskaan aiemmin.

KULUTUS LÄHENTYY TYÖSSÄKÄYVIEN KULUTUSTA. Vaajan 30 vuoden aikana eläkeikäisten ja työikäisten väliset tuloerot ovat kaventuneet 12 prosenttiyksikköä, kun samaan aikaan ero kuluttamisessa on kaventunut peräti 15 prosenttiyksikköä. Eniten kulutuserot kaventuivat 1990-luvun laman syventyessä 1990–1995 ja toisaalta 2000-luvun alun nousukauden aikana.

Laman aikana kaikkien kotitalouksien kulutus aleni, mutta eläkeikäisten talouksissa alenema oli vain puolet työikäisten talouksien kulutuksen laskuun verrattuna. Eläkeikäisten kulutus kasvoi vuosina 2001–2006 lähes 10 prosenttiyksikköä enemmän kuin työikäisten.

Miten tähän on tultu? Eläkeikäisten kulutuksen kasvu on tapahtunut pääosin tulojen kasvun myötä. Kulutusaste eli kulutuksen osuus tuloista laskee kuitenkin iän myötä, eli eläkeikäiset kuluttavat pienemmän osan tuloistaan kuin työikäiset.

Kulutuksen ikäryhmäkohtaisessa jakaumassa on

*Eläkeikäisten
kulutus
lähentyy
työssäkäyvien
kulutusta.*

tapahtunut huomattava muutos. Vielä 1980-luvulla 40–44-vuotiaiden ikäluokka kulutti eniten, mutta nyt kulutus pysyy keskimäärin melko tasaisena aina eläkeiän kynnykselle asti. Itse asiassa kulutus oli vuonna 2012 suurinta 55–59-vuotiaiden ikäryhmässä (kuvio 2).

ERiarvoisuus on myös kasvanut. Eläkeikäiset eivät ole yhtenäinen ryhmä. Samalla kun kulutuksella ja tuloilla mitattuna eläkeikäisten

suhteellinen asema on keskimäärin parantunut, eriarvoisuus on kasvanut. Keskinäinen eriarvoisuus on ollut jatkuvasti suurempaa eläkeikäisten kuin työikäisten välillä.

Eläkeikäisten välinen eriarvoisuus on kasvanut vuodesta 1985, mutta vähemmän kuin työikäisten välillä. Julkisen kulutuksen huomioiminen vähentää eriarvoisuutta.

KULUTUKSEN RAKENNE on myös muuttunut ja lähentynyt työikäistä väestöä. Asumisen ja liikennemenojen osuus kulutusbudjetista on noussut ajanjaksolla työikäisten tavoin myös eläkeikäisillä samalla, kun elintarvikkeiden osuus on laskenut.

Toisaalta eläkeikäisten kotitalouksien kulutuskorissa painottuvat yhä työikäisiä enemmän asuminen ja elintarvikkeet. Näiden osuus kulutuksesta on sitä suurempi, mitä ikääntyneemmästä kotitaloudesta on kyse (taulukko 1).

Kulttuuriin ja vapaa-aikaan käytetään keskimäärin kymmenen prosenttia kotitalouksien kokonaismenoista noin 75 vuoden ikään asti. Eläkeikäiset käyttävät kulutusmenoistaan suhteellisesti ottaen kaksinkertaisen määrän terveyteen liittyviin menoihin verrattuna työikäiseen väestöön. Ter-

veysmenojen osuus kulutusbudjetista on korkeimmillaan kaikkein iäkkäämmissä eläkeläiskotitalouksissa (taulukko 1).

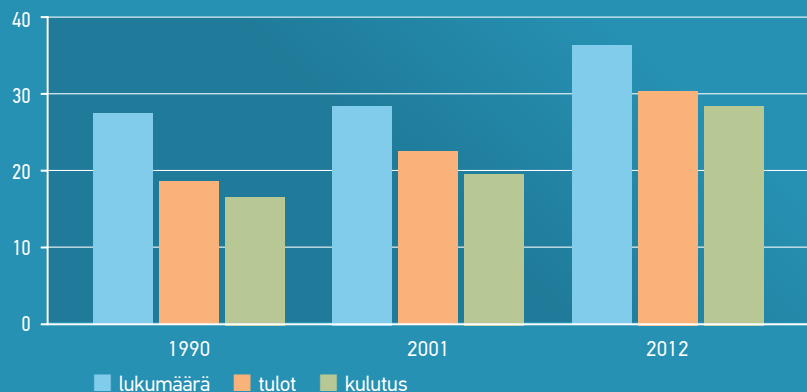
Eläkeikäiset ovat aiempaa vauraampia, mahdollisesti aiempaa liikkuvaisempia ja terveempiä. Koko 2000-luvun alun perusteella voi arvioida, että eläkeläisten merkitys kuluttajaryhmänä tulee kasvamaan paitsi kasvavan väestöosuutensa puolesta myös siksi, että heidän kulutusmahdollisuutensa ovat edellisiä sukupolvia keskimäärin paremmat. ■

Uusi tutkimus ilmestynyt

- Ekonomistit **Kati Ahonen** ja **Risto Vaittinen** ovat tutkineet eläkeikäisten kulutusta pitkällä seurantajaksolla.
- Syyskuussa ilmestyi lähes kolme vuosikymmentä kattava tutkimus.
- **Eläkeikäisten kulutus Suomessa 1985–2012**, Eläketurvakeskuksen raportteja 06/2015.

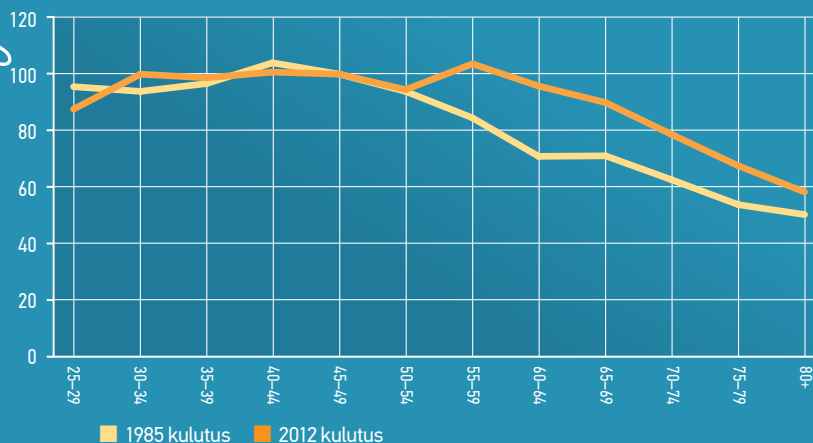
Kuvio 1

Yli 60-vuotiaiden kotitalouksien osuus (%)

Kuvio 2

Kulutus iän mukaan suhteutettuna 45–49-vuotiaiden kulutukseen vuosina 1985 ja 2012

Taulukko 1

Keskimääräisten kulutusmenojen rakenne eri ikäisissä kotitalouksissa vuosina 1990 ja 2012.

Osuus kulutusmenoista.

	25-59	60+	60-64	65-69	70-74	75-79	80+
Vuosi 1990							
Elintarvikkeet	0,16	0,21	0,19	0,2	0,22	0,22	0,23
Asuminen ja energia	0,21	0,31	0,28	0,31	0,31	0,34	0,36
Liikenne	0,14	0,08	0,11	0,08	0,07	0,06	0,03
Kulttuuri ja vapaa-aika	0,11	0,10	0,10	0,11	0,1	0,08	0,08
Terveys	0,03	0,06	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09
Muu kulutus	0,35	0,24	0,27	0,24	0,23	0,22	0,21
Vuosi 2012							
Elintarvikkeet	0,12	0,14	0,13	0,13	0,14	0,16	0,17
Asuminen ja energia	0,26	0,34	0,3	0,3	0,34	0,38	0,44
Liikenne	0,18	0,14	0,17	0,17	0,15	0,09	0,06
Kulttuuri ja vapaa-aika	0,10	0,10	0,11	0,10	0,10	0,09	0,07
Terveys	0,02	0,05	0,04	0,05	0,05	0,08	0,08
Muu kulutus	0,31	0,23	0,26	0,24	0,22	0,19	0,17

Eläkejärjestelmien pitkäjänteisyys harvinaista

ELÄKEJÄRJESTELMIEN luonnollinen aikajänne on useita kymmeniä vuosia. Tai niin ainakin aiheetta käsittelevissä oppikirjoissa kerrotaan.

Harva eläkejärjestelmä kuitenkaan on pitkäikäinen tai edes toiminnassaan pitkäjänteinen. Kotimaisen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän puolen vuosisadan ikä on sen verran poikkeuksellinen, että on syytä pohtia hieman tarkemmin pitkäjänteisyyden saloja.

Eläkejärjestelmän pitkäikäisyyteen sisältyy paradoksi. Jotta järjestelmä olisi pitkäikäinen, täytyy sitä käytännössä koko ajan muuttaa. Eläkkeensaannin ehtoja on täsmennettävä sitä mukaa kun työelämä muuttuu. Eläkemaksujen tai -etuuksien tasoa ja eläkkeen määrittymisen logiikkaa muutetaan haluttujen päämäärien muuttuessa. Eläkkeitä tarjoavien organisaatioiden toimintaa on kehitettävä.

MAAILMASSA EI LIENE yhtään eläkejärjestelmää, joka olisi toiminut perustamisestaan lähtien muuttumattomana puolen vuosisadan ajan. Eläkejärjestelmien historia osoittaaakin, ettei yksikään eläkejärjestely ole lähtökohtaisesti kestävä. Kestävyys kun vaatii paitsi eläkejärjestelyn hyväksyntää myös siihen sitoutumista.

IRONISTA KYLLÄ, kestävyys tavoittelu johtaa helposti kestävyys heikentymiseen. Pyrkimys lyödä lukkoon yksittäisiä muutujia, kuten eläkemaksua, johtaa helposti ongelmiin. Jos tulevaisuus

Kestävyys tavoittelu johtaa helposti kestävyys heikentymiseen.

ei menekään niin kuin on oletettu, osoittautuvat kestävyys nimissä tehdyt toimenpiteet pettymyksiksi. Ja vaikka menisi, niin ihmisten mieli voi aina muuttua. Jos järjestelmästä on tehty joustamaton, on tällöin todennäköistä, että koko järjestelmä romutetaan.

Paras tae eläkejärjestelmän pitkäikäisyydelle on ottaa kaikki sitä koskevat intressit mukaan päätöksentekoon, antaa päätöksenteolle mahdollisimman suuri

itsenäisyys sekä luoda kehittämiseen sitoutumista edistävä kulttuuri. Tämä on ollut Suomen työeläkejärjestelmän vahvuus.

Eläkejärjestelmän toiminnan aikajänne näkyy parhaiten sijoitustoiminnassa. Sijoitustoiminnan pitkäjänteisyydestä on huomattavaa hyötyä.

PITKÄN AIKAJÄNTEEN sijoitusinstrumentit antavat yrityksille mahdollisuuden toteuttaa pitkän aikavälin strategioita. Pitkäaikaiset osakeomistukset antavat mahdollisuuden vakauttaa omistajapolitiikkaa. Pitkäjänteiset sijoitusstrategiat ylettyvät yli talouden syklien ja mahdollistavat niiden hyödyntämisen.

ELÄKERAHASTOJEN sijoitustoiminta on kuitenkin muuttunut lähes kaikkialla maailmassa koko ajan lyhytjänteisemmäksi. Tämä pätee myös työeläkejärjestelmään.

Tämä ei johdu siitä, että eläkelaitokset olisivat erityisen lyhytjänteisiä – ehkä jotkut ovat sitäkin. Se johtuu siitä, että eläkesijoituksille on päätetty laittaa hyvin tiukat raamit.

Ideana on hankkia rahoitusmarkkinoilta jatkuvaa tuottoa vaaditun vakavaraisuuden ja riskitason asettamassa kapeassa välissä. Sijoitustoiminnan lyhytjänteisyys on järjestelmätason pitkän aikavälin riskienhallinnan hinta. ■

Ville-Pekka Sorsa

Kolumnisti työskentelee tutkijatohtorina Hankenilla

Porissa ei porattu ELÄKEIÄN NOSTOSTA

Tulevat eläkeiät kiinnostivat kesäisessä Porissa, mutta eivät herättäneet suuria intohimoja. Yleisenä käsityksenä ihmiset näyttävät hyväksyneen sen, että kun eletään pidempään, tehdään töitäkin pidempään.

TEKSTI RIITTA VÄKEVÄINEN KUVAT RIITTA VÄKEVÄINEN JA SUOMIAREENA

Eläkeuudistus jalkautui SuomiAreena -tapahtumaan heinäkuussa, ja tieto teki hyvin kauppansa. Yhteiskunnallisen keskustelun kesäfestivaalin SuomiAreenan tapahtumiin osallistui lähes 60 000 ihmistä.

Osansa tästä väkimäärästä nappasivat myös työeläkealan järjestämät keskustelut ja eläkeuudistuksesta kertonut neuvontateltta. Teltalla vieraili kolmen päivän aikana useampi tuhat ihmistä, joiden kanssa Eläketurvakeskuksen ja Kevan eläkeasiantuntijat keskustelivat uudistuk-

sen yksityiskohdista ja vaikutuksista.

Eläketurvakeskuksen tiedottajan **Taina Hedmanin** mukaan ihmiset ovat todella rauhallisia eläkeiän nostamisen suhteen. Pidemmästä elämästä on ymmärrettävää lohkais-
ta vähän lisää työntekoon.

– Neuvontateltalle tulleet ovat todenneet, että eihän tämän päivän kuusikymppinen ole vielä mikään vanha, arvioi Hedman Porin tunnelmia.

Uudistuksen vaikutus julkisen puolen henkilökohtaisiin eläkeikiin tuotti paljon kysymyksiä kevalaisille.

ASENTEET MUUTTUVAT

Eläkeiän muutoksista keskusteltiin myös eläkeuudistuksen kyselytunnilla, jossa eläkeneuvottelijoi-
ta edustivat **Katja Veirto** SAK:sta ja **Vesa Rantahalvari** EK:sta. Veirton mukaan palkansaajien kentälläkin eläkeiän nostolle löytyi ratkaisun jälkeen ymmärrystä, kun uudistuksen kaikki elementit käytiin läpi.

Ovatko sitten yritykset valmiita työllistämään ikääntyviä, kysyttiin EK:n Rantahalvarilta.

– Eivät yritykset vanhuuseläkeiän ►

*Eläke kuulostaa hyvälle -pikatu-
ointeja laitettiin niin
nuorille kuin van-
hemmillekin, Tai-
na Hedman (oik.)
Eläketurvakeskuk-
sesta.*

nostolle erityisesti käsiään taputta-
neet, mutta siellä ymmärretään, että
näin kestävyysvajeongelmat piene-
nevät ja maksutaso vakiintuu.

– Yritykset näyttävät käyttäyty-
vän niin, että töissä jatketaan entis-
tä pidempään. Asenteet lähellä elä-
keikää olevien työntekijöiden töissä
jatkamista kohtaan ovat muuttu-
neet myönteisemmiksi, Rantahal-
vari kertoi.

Se onkin tarpeen, sillä toinen kyselytunnin juontaja **Mikko Kuustonen** muistutti, että nyt syntyvistä tyttölapsista joka toinen elää toden-
näköisesti yli satavuotiaaksi.

ELÄKE EI ESTÄ TYÖN TEKEMISTÄ

Eläkeuudistuksen kyselytunnille oli
pyydetty kysymyksiä yleisöltä netin
kautta ja kerätty niitä sosiaalisesta
mediasta. Vastaamassa olivat työ-
markkinaedustajien lisäksi Eläketur-
vakeskuksen toimitusjohtaja **Jukka Rantala**, sosiaali- ja terveysministe-
riön vakuutusosaston ylijohtaja **Outi Antila** ja Kevan toimitusjohtaja **Jukka Männistö**.

Heiltä kysyttiin muun muassa
työuraeläkkeestä, työn kannatta-
vuudesta alimman eläkeiän jälkeen
sekä siitä miksi työuria pitää piden-
tää, kun nuoriakin on työttömänä.

Männistö muistutti, että etenkin
terveydenhuollon piirissä ihmiset
yhä useammin jatkavat usein työu-

**Eihän
kuusikymppinen
ole vielä
mikään vanha.**

raansa vielä eläkepäätöksen jälkeen,
eikä pelkästään sijaisuuksina.

– Ihmiset kokevat sen tietyllä ta-
valla vapauttavana, että heillä on jo
eläketurva, mutta voivat edelleen
jatkaa työntekoa, Männistö kertoi.

Varsinaisten eläkeuudistuskysy-
symysten ohella yleisöä kiinnos-
ti asiantuntijoiden kanta siihen,
onko Suomessa liikaa työeläkeyhtiöitä.
Tähän kanta oli selkeän yk-

simielinen: ei ole liikaa. Näkemystä
perusteltiin riskin hajauttamisella,
kilpailulla ja sillä, että työnantajilla
on mahdollisuus valita miten eläke-
turvan haluavat järjestää.

Eläkeuudistuksen kyselytunti Po-
rin Eetunaukiolla oli yksi tapa tuo-
da keskustelu uudistuksesta kan-
salaisten pariin. Tilaisuutta seurasi
paikalla runsas kaksisataa ihmistä
ja se on edelleen nähtävissä MTV:n
Katsomossa.

ELÄKEVETTÄ JA -TATUOINTEJA

Eläkeuudistustietoa tarjoava teltta
SuomiAreenan kansalaistorilla oli
nimetty Eläke-POP-baariksi. Kevan
ja Eläketurvakeskuksen kouluttajat
olivat pukeutuneet kirkkaan keltai-
siin 60-luvun henkisiin mekkoihin ja
silloin, työeläkkeen syntyaikoihin,
kaikki oli pop.

Teltalla kävi vilske koko kolmen
päivän ajan ja neuvojat vastailivat
ihmisten kysymyksiin ahkerasti.

”Eläkeuudistus jalkautui SuomiAreena -tapahtumaan, ja tieto teki hyvin kauppansa”

Houkuttimena oli myös eläkeuudis-
tusetiketillä varustettuja vesipulloja
ja *Eläke kuulostaa hyvälle* -pikatu-
ointeja. Telttaan saattoi myös istah-
taa levähtämään ja kuuntelemaan
hetkeksi rauhoittavaa musiikkia.
Teltan ilmeellä haluttiin viestiä, että
eläkkeestä ei tarvitse ahdistua, vaan
että se kuulostaa hyvältä.

Kansalaiset olivat kiinnostuneita
siitä, mitä eläkeuudistus tarkoittaa
heille, mutta rahasta puhuttiin yllät-
tävän vähän. *Osittainen varhennet-
tu vanhuuseläke* oli vielä vieras asia.

Työuraeläke sen sijaan tunnet-
tiin jo paremmin, mutta sitä ihmiset
miettivät, että mitä se raskas työ on
ja miten se näytetään toteen. Van-
huuseläkkeellä olevat tiesivät hyvin,
että uudistus ei koske heitä, mutta
työkyvyttömyyseläkeläiset olivat
epätietoisempia kohtalostaan. ■

ENSI KESÄNÄ Porin SuomiAreena jär-
jestetään 11.–15.7. Teemana ovat suo-
malainen työ ja kansalaisjärjestöt.

*Birgitta Moisala
(vas.) Kevasta jut-
teli Milja ja Helena
Rannan kanssa.
Miljaa huolestut-
tavat pätkätyöt.
Helena hyödyntää
superkarttuman ja
jatkaa 65-vuotiaak-
si asti töissä.*

Eläkeuudistus ei riitä

ELÄKEUUDISTUS on juuri siirtynyt eduskunnan käsittelyyn. Uudistus on käynyt läpi monivaiheisen valmisteluprosessin, jossa työmarkkinaosapuolet ovat keskenään etsineet parhaaksi näkemäänsä vaihtoehtoa. Saavutetun neuvottelutuloksen jälkeen menettely on ollut kuitenkin varsin suoraviivainen; kuulemistilaisuudessa lähinnä kiiteltiin lopputulosta ja maan hallitus ilmoitti esityksen etenevän eduskunnan käsittelyyn heti alkukaudesta.

Nuoren sukupolven näkökulmasta eläkeuudistus olisi tullut tehdä jo aikaisemmin. Siksi on hyvä, että lainsäätäjä pitää huolen ratkaisun vauhdikkaasta etenemisestä.

Tämän lehden lukijat tuntevat uudistuksen sisällön varsin hyvin, joten olen väärä henkilö siitä kertomaan. Mutta katsotaan miltä uudistus näyttää 28-vuotiaan **Eeron** (nimi ei muutettu) näkökulmasta.

EERON TAVOITE-ELÄKEIKÄ on 70 ja puoli vuotta. Alin eläkeikä on tätä kolme vuotta alaisempi. Jos Eero jatkaa työelämässä alimman eläkeiän jälkeen, tulee eläkkeeseen 0,4 prosenttiyksikön lykkäyskorotus. Eero on aloittanut osa-aikatyöt kunnolla 18-vuotiaana, joten jos kaikki menee hyvin, työelämään tulee säilyneeksi jatkuva kosketus noin 50 vuoden ajan.

Eeron halutaan kuitenkin pidentävän työuraa alusta, keskeltä ja lopusta. Alkupää on ratkaistu rajaamalla korkeakoulututkintojen opinto-oikeusai-
kaa. Lisäaikaa kuitenkin saa ja lopputulemana kaksi tutkintoa on vielä opintovapaan voimin loppusuoralla.

TYÖURAN LOPPUPÄÄHÄN on löydetty keinoksi eläkeikärajan nosto.

Ikärajan muutokset ovat mekaanisuudesta huolimatta suhteellisen tehokkaita keinoja työuran loppupään pidentämiseen. Ohjaava vaikutus on niillä suuri.

*Jotta eläkettä kertyy,
on oltava töissä.
Töihin on ensin
päästävä
– ja sitten töissä
on jaksettava.*

TYÖURAN KUULUISA KESKIVAIHE, miten siitä nyt ajatellaan? Niinpä. Eläkeuudistuksen keskeinen ongelma onkin juuri sen keskityminen työuran loppupäähän.

Uudistuksen yhteydessä olisi tullut sopia työhyvinvointiin liittyvistä toimista. Työhyvinvointi on monen tekijän summa; työpaikkojen yhteisöllisyys, osallisuus, työn kuormittavuuden tarkastelu, työnantajan tukema liikunta ja työterveyshuollon estistä voimakkaampi painottu-

minen ennaltaehkäisevään työhön voisivat auttaa meistä jokaista pysymään työssä vähän pidempään.

JOTTA ELÄKETTÄ KERTYY, on oltava töissä. Töihin on ensin päästävä – ja sitten töissä on jaksettava.

Työhyvinvoinnin lisäksi olisi tärkeä tarkastella perusteellisesti sitä, millaiseen maailmaan tänään opiskelevat nuoret kouluttautuvat. Tulevaisuuden työelämä on hyvin erilainen kuin minkä eläkeratkaisua neuvotellet ovat kokeneet.

Kovimpien arvioiden mukaan tänään korkea-koulusta valmistuva toteuttaa viisi uranvaihtoa ja työskentelee lähes kahdessakymmenessä eri työpaikassa. Yhä useammalla ainakin muutama näistä työpaikoista sijaitsee Suomen rajojen ulkopuolella. Onko eläkejärjestelmämme todella paras mahdollinen myös tälle sukupolvelle?

VAIKKA ELÄKERATKAISU on nyt saatu ja eduskuntakin sen mitä todennäköisimmin sellaisenaan hyväksyy, on tärkeä jatkuvasti tarkastella työuria kokonaisuutena.

Tämä on yhteinen tehtävä – niin meille nuorille, valtiolle, työmarkkinajärjestöille, eläkevakuutusyhtiölle kuin ihan jokaisellekin. ■

Allianssi

KUKA?

Eero Rämö

- **Ikä:** 28-vuotias.
- **Koulutus:** Melkein valmis teologi ja vähemmän valmis juristi.
- **Työ:** Suomen Nuorisoyhteistyö–Allianssi ry:n puheenjohtaja.

Eero Rämö
Suomen Allianssi ry:n puheenjohtaja.

Palstalla vieraileva kirjoittaja
ottaa kantaa eläkekeskusteluun.

KOIRAN PÄIVÄUNI

Miten järjestäisin työeläkkeet?

Lehtemme 50-vuotisjuhlavuoden kirjoituskilpailun voittanut Satu Saulivaara kietoo tarinan työeläkkeestä vertauskuvalliseksi koiran päiväuneksi.

TEKSTI SATU SAULIVAARA KUVA KATRI SAARTEINEN

Makaan pedilläni puoliuudessa. Yhtäkkiä korviini kantautuu tutun auton ääni. Raotan silmiäni, terästään asentoani ja höristän korvani aivan pinkeiksi. Voiko tämä edes olla totta, joko hän tulee takaisin kotiin.

Häntäni vispaa yhä kiihtyvällä ja kiihtyvällä vauhdilla. Ovelta kuuluu rasahdus ja iloni on ylimmillään kun juoksen ovelle vastaan.

Siellä hän on, rakas omistajani. Kävi kuulemma vain pikaisesti lähikaupassa ja nyt paneutuu pohtimaan miten järjestäisi työeläkkeet. Ja minä kun olisin niin halunnut lähteä lenkille.

LYSÄHDÄN PETTYNEENÄ takaisin pedilleni. Ajatukseni alkavat vaelttaa. Jos minulla olisi kasa mehukkaita luita, valta ja vastuu jakaa ne... Silmäni painuvat kiinni ja välvän uneen.

Luiden jaossa oikeudenmukaisuus olisi ehdottoman tärkeää. Ei tasajakona suoraan kaikille, vaan kullekin ansionsa mukaan. Ei murinan mukaan, vaan mitä aktiivisemmin karvakaverini luita etsisivät, sitä suuremman osan löydöksestä he myös saisivat.

LUIDEN METSÄSTYKSESSÄ kuitenkin tarmon lisäksi ratkaisee myös tuuri: jotkut vain löytävät paremmin kuin toiset.

Pitäisikö näiltä onnenkantamoisilta viedä ylimääräiset luut? Kysymys aiheuttaa aika ajoin varsinaiset haukut, mutta eikö juuri tuo kannusta meitä kaikkia nuuhkiamaan entistäkin innokkaammin kuonot kiinni maassa? Eikö juuri tuo luo pohjaa sil-

le, että onnekkaimmatkin haluavat olla luiden yhteisjaossa mukana, eivätkä irtaannu huolehtimaan ainoastaan omista luistaan?

Entä sitten, jos vuosien varrella markkinoille tulee entistäkin mehukkaampia luita ja vanhat kasaan kerätyt luut menettävät arvoaan. Eikö voisi vain laittaa vuosittain, kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaan, pikkuluita vanhan kasan päälle. Näin turvattaisiin luiden arvo.

Tärkeintä kuitenkin olisi, että pelisääntöistä sovittaisiin etukäteen eikä luvattuihin luihin koskettaisi. Päätettäisiin etukäteen, millaisiin luukasoihin missäkin tilanteessa, milläkin edellytyksillä olisi oikeus.

HAVAHDUN JÄLLEEN hereille koiranunestani. Nousen ylös ja ravistelen unihiekat silmistäni.

Eikö nuo luiden jakamisen perusperiaatteet sovi myös työeläkkeiden jakamiseen? Eikö nykyisen työeläkejärjestelmän perusperiaatteet olekin hyvät? Turvataan vain jatkossakin luiden rahoitus kestäväällä pohjalla, huolehditaan toinen toisistamme karvoihin katsomatta ja muutetaan etuuk-sia tarvittaessa ajassa eteenpäin, perusperiaatteisiin koskematta.

LUON TIIVIIN, cockerspanieleille tyypillisen katseen omistajaani. Katse kertoo: ”Eikö tämä ollut jo tässä. Lähdetään lenkille tai rapsuta edes”. ■

Satu Saulivaara
Työeläke-lehden juhlavuoden
kirjoituskilpailun voittaja.

Matti Immonen

Saulivaaran lisäksi kaksi palkittu kunniamaininnalla

TYÖELÄKE-LEHDEN 50-vuotis-kirjoituskilpailussa kysyimme lukijoiltamme, kuinka he järjestäisivät työeläkkeen.

Iloksemme kilpailuun osallistui tasokas joukko kirjoittajia. Tosin tekstejä olisi voinut määrällisesti olla enemmänkin. Kolme parhainta palkittiin.

YKKÖSSIJAN SAI Satu Saulivaara (kuvassa). Työeläkeyhtiö Elon eläkeneuvontapäällikkönä työskentelevän Saulivaaran tarinallinen kirjoitus kertoo koiran päiväunesta, luiden keräämisestä.

Raati kiittää kunniamaininnalla **Henna Hiilamoa**, jonka tulevaisuudenvision työeläkkeestä sisältää sekä radikaaleja uudistuksia että kannustaa työn tekemiseen.

Kunniamaininnan sai myös **Mikko Olkkonen**, jonka utopia työeläkkeestä ja Työeläke-lehdestä ylsi vuoteen 2065 saakka.

TOIMITUS KIITTÄÄ kirjoituskilpailuun osallistuneita kirjoittajia. Voittaja sai palkintona 300 euron arvoisen kylpylälahjakortin. ■

Anne Iivonen
toimituspäällikkö

LEHTI 50 VUOTTA

Lehti kertoo ilosanomaa

TYÖSTÄ JA ELÄKKEESTÄ

Tänä vuonna 50 vuotta täyttävän Työeläke-lehden ydintarina on säilynyt samana. Ansioista kertyvä työeläke täyttää lehden palstat yhä uudelleen. Tutustu kansigalleriaan, aikamatka jatkuu seuraavalla aukeamalla.

TEKSTI ANNE IIVONEN KANSIKUVAT VUOSIKERROISTA

TYÖELÄKE-LEHTI on löytänyt vuosikymmenten myötä paikkansa työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehtenä.

Kun lehti perustettiin vuonna 1965, Eläketurvakeskuksen Työeläke-nimellä julkaisemaa ensimmäistä *tiedotusvihkoa* jaettiin huikeat 350 000 kappaletta. Itse asiassa jo pari vuotta sitä aiemmin oli tuotettu moniste, *ETK Tiedonantoja*.

Alkuvuosinaan Työeläke toistamistään perusteli työeläkejärjestelmän tarpeellisuutta, olihan kaikki silloin luotava alusta.

IHMINEN eläkejärjestelmässään viestii kaikilla aisteillaan. Ei siis ihme, että jo lehden syntyvuonna monikanavaisuus toteutui kekseliäästi.

Eläkettä janoavan kansan tiedontarpeeseen Eläketurvakeskus tuotti pait-

si lehden, myös elokuvan *Työ ja eläke*. Lyhytelokuva kiersi elokuvateattereissa ympäri maata ja kaitafilmi kopiot surrasivat pienemmissä tupailloissa.

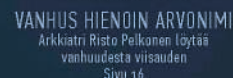
TÄNÄÄN 50-vuotisjuhlalehtemme (5.10.) käteväänä digikäyttöliittymänä kierähtää printin lisäksi luettavaksi älypuhelimien tai minkä tahansa näyttöruudun tuumiin responsiivisesti muuntautuvana.

Ajantasaisena netin välityksellä tavoitamme ketterimmin lukijamme.

TYÖELÄKE yltää sinne, minne lukijansakin – turuille ja toreille. Ydintarinan kirkas poljento työn ja eläkkeen kohdalon yhteydestä rytmittää arkista matkaamme.

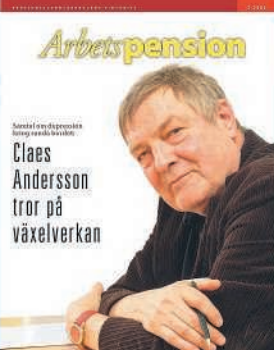

TEKSTI ANNE IIVONEN KUVAT VUOSIKERROISTA

Eläkeremontin alkupalat eduskunnan purtavana

Työeläke 3:2002

Palkansaaajat kyseenalaistavat työnantajien eläkevisiot

Työeläke 3:2003

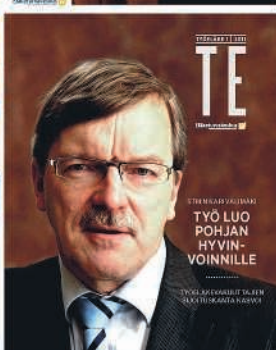

Rekisteriotteiden automaattinen lähettäminen työntekijöille jatkuu

Työeläke 1:1978

Eläkeuudistukset kuohuttavat Keski-Eurooppaa

Työeläke 4:2001

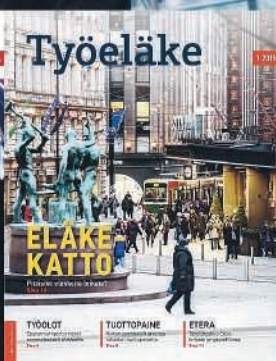
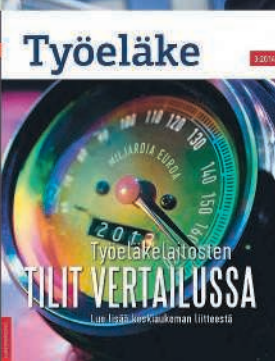
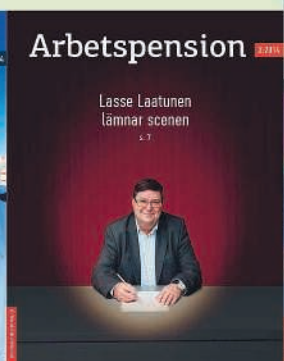

Työntekijän eläkejärjestelmä rippikouluiässä

Teivo Pentikäinen, Työeläke 3:1977

Sijoituspolitiikka mietityttää työmarkkinajärjestöjä

Työeläke 3:2002

Vuonna 1945 vastasyntyneellä suomalaisella oli edessään keskimäärin lähes 20 vuotta lyhyempi elämä kuin nykyisin syntyvällä.

TEKSTI JA KUVA MIA HEMMING
PIIRROS JOUKO OLLIKAINEN

Terveysloikka kantanut pitkälle **PITENEEKÖ ELINAIKA?**

Elinajanodote on kasvanut huomattavasti sitten viime sotien. Lähes joka kolmas kuolema Suomessa johtui tuolloin tuberkuloosista ja muista tartuntataudeista. Akatemiattutkija **Minna Harjula** Tampereen yliopiston Yhteiskunnan historian huippuyksiköstä tietää, että myös imeväisyyskuolleisuus oli suuri.

– Huonommat elinolot ja elintaso näkyvät heikompana hygieniana ja ravitsemuksena, Harjula selvittää.

ROKOTUKSILLA EPIDEMIA KURIIN

Tartuntatautilinanne helpottui 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun aikana. Jo toisen maailmansodan aikana oli aloitettu

keuhkotauti- ja kurkkumätärrokotukset, ja 1950-luvulla rokotusohjelma laajeni. Elinolojen kehityksen ja rokotusten lisäksi myös sodan jälkeen aloitettu neuvolajärjestelmä kohensi äitien ja vastasyntyneiden terveyttä.

– Terveyspoliittisten toimenpiteiden keskiössä olivat äidit ja lapset – esimerkiksi 1950-luvulla aloitettiin koululaisten

Elinajanodote vaikuttaa työeläkkeen määrään

ELINAIKAKERROIN tuli osaksi työeläkelakeja vuonna 2005. Kerroin on automaattinen sopeuttaja, joka pienentää kuukausieläkkeen määrää väestön eliniän noustessa. Mutta toisaalta kerroin myös kannustaa jatkamaan työssä. Elinaikakerrointa sovellettiin ensimmäisen kerran 2010 alkaneissa vanhuuseläkkeissä.

Eläketurvakeskuksen suunnitteluosaston osastopäällikkö **Ismo Riskun** mukaan ennen vuotta 2005 elinajanodote ei vaikuttanut van-

huuseläkkeen tasoon eikä sen alaikärajaan.

– Tuolloin tuli lisäksi joustava eläkeikä: tietyissä raameissa ihmiset voivat valita eläkkeelle jäämisen ajankohtansa. Elinaikakerroin kannustaa jäämään yli alaikärajan työelämään, Risku selvittää.

SUOMALAISET ELÄVÄT keskimäärin entistä pidempään, ja elinajan ennustetaan kasvavan edelleen. Vuoden 2017 eläkeuudistuksessa nostetaan vanhuuseläkeikärajoja

vähitellen alkaen vuonna 1955 syntyneistä, kunnes vanhuuseläkkeen alaraja on 65 vuotta.

– Vuonna 1965 ja myöhemmin syntyneille alaikäraja sidotaan elinajanodotteen kehitykseen. Idea on vakiodia laskennallisen työuran ja eläkkeellä oloajan suhde.

Samalla kun eläkkeen ikäraja sidotaan elinajanodotteeseen, elinaikakertoimen laskemistapa muutetaan kuukausieläkeitä vähemmän pienentäväksi. ■

keskuudessa ikävuositarkastukset. Erityisesti kansalaisjärjestöjen valistuksen kohteena oli kodin hygieniä. Puhtauden lisäksi kiinnitettiin huomiota esimerkiksi sylkemiseen, mikä oli tärkeä tekijä tuberkuloosin kitkemisessä.

Työikäisten sepelvaltimotautikuolemat olivat yleistyneet maailmanennätystasolle 1960-luvulla, mikä hidasti elinajanodotteen myönteistä kehitystä. Lääkäreitä oli vielä vähän. Kunnanlääkärin palvelut olivat lisäksi maksullisia – köyhimmät kuntalaiset saivat varattomuustodistusta vastaan vapautuksen maksuista. Väestön terveydentila ei ollut parantunut merkittävästi, joten tarvittiin kattavampia toimia.

– Vuonna 1963 luotiin sairausvakuutusjärjestelmä – jälkijunassa muuhun Eurooppaan verrattuna. Vähäosaisten asemaa terveyspalveluissa paransi myös vuoden 1972 kansanterveyslaki. Lakiin kirjattu periaate maksuttomasta perusterveydenhuollosta toteutui terveyskeskuksissa 1980-luvulle tultaessa, Harjula kertoo.

Sydän- ja verisuonitautikuolleisuus on laskenut voimakkaasti 1970-luvun alusta erityisesti elintapojen muututtua. Siitä suurin kiitos tehokkaalle valistukselle. Kansanterveyslain lisäksi ammattilaisten koulutuksen lisääminen mahdollisti sen, että ryhdyttiin rakentamaan kattavaa perusterveydenhuoltoa.

– Jo 70-luvulla alettiin kiinnittää huomiota eri sosiaaliryhmien välisiin terveyseroihin. Haluttiin tasa-arvoistaa terveyspalvelut kaikkien saavutettaviksi.

1980-luvulla laajennettiin julkista terveydenhuoltoa. Suomalaisten kuolleisuuden nopea kehittyminen jatkui parempaan

suuntaan. Mutta 1990-luvun lamassa leikattiin tärkeistä toiminnoista.

– Silloin otettiin käyttöön terveyskeskumaksut, jotka eivät ainakaan kavenna terveyseroja eri sosiaaliryhmien välillä. 1990-luvulla alettiin karsia monessa kunnassa myös ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa, mikä on vastoin kansanterveyslain henkeä. ■

Teemasta voi lukea lisää Harjulan juuri julkaistusta teoksesta Hoitoonpääsyn hierarkiat. Terveyskansalaisuus ja terveyspalvelut Suomessa 1900-luvulla (Tampere: TUP, syyskuu 2015).

Lähde:

Juha Teperi ja Lauri Vuorenkoski: Terveys ja terveydenhuolto Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Duodecim terveyskirjasto, 18.7.2005.

Terveyserot näkyvät jo nuorissa

ENNENAICAISEN KUOLLEISUUDEN pienen-nyttyä terveysongelmina ovat korostuneet pitkäaikaissairaudet ja niiden aiheuttamat toimintakyvyn rajoitukset. Sekä sukupuolten että eri sosioekonomisessa asemassa olevien väliset terveyserot ovat säilyneet länsimaihin verrattuna suurina.

Eri osissa maata asuvien kesken on huomattavia terveyseroja. Minna Harjula varoittaa, että elinolosuhteiden edelleen eriytyessä suuret terveyserot voivat kasvaa entisestään.

– Päihdesairaudet keskittyvät tiettyihin sosiaaliryhmiin. Sydän- ja verisuonitaudit vaivaavat enemmän miehiä ja vähemmän koulutettuja kuin naisia ja korkeakoulutettuja.

Elintapasairauksia ylläpitävät sosiaaliset ja kulttuuriset rakenteet, kyse ei ole yksilöllisistä valinnoista.

– Vaikkapa tupakointi kuuluu itsestään selvänä osana tiettyjen miesryhmien käsitykseen maskuliinisuudesta. Elintapaerot näkyvät jo ammattikoululaisten ja lukio-
laisten välillä, Harjula mainitsee esimerkkinä.

Terveyserot kertovat myös siitä, ettei harjoitetun terveyspolitiikan tähden kullakin kansalaisella ole yhtäläisiä mahdollisuuksia terveytensä ylläpitämiseksi. Hyvätuloiset työlliset käyttävät työter-

1990-luvulla alettiin karsia ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa.

Minna Harjula, FT

Minna Harjula miettii, miten arkiseen ilmapii-riin vaikutti sata vuotta sitten alituinen vakavan sairastumisen riski.

veyshuollon palveluita sekä maksullisia yksityisiä terveydenhoitopalveluja.

– Julkinen terveydenhuolto on rapautunut, ja yksityiset terveyspalvelut ovat saaneet enemmän tilaa. Näin ollen eri sosiaaliryhmät pääsevät eri ajassa hoitoon, ja hoitoon hakeutuminen usein viivästyy alemmissa sosiaaliryhmissä.

Terveyspalvelujärjestelmä ei saisi lisätä terveyseroja. Harjulan mukaan nyt vaikuttaa siltä, että niin kuitenkin tapahtuu. ■

KUKA?

Minna Harjula

- **Ikä:** 51-vuotias
- **Koulutus:** filosofian tohtori
- **Työ:** yliopistonlehtori
- **Perhe:** avopuoliso
- **Harrastukset:** jooga, itämainen tanssi.

Työeläkeala mukaan tulorekisteriin

TULOREKISTERI

vastaus reaaliaikaan

Työeläkealan näkemys yhteisistä tarpeista on pohdittu 12-jäsenisessä tulorekisteriryhmässä. Kuvassa etualalla oik. Sini Kivihuhta Ilmarisesta ja Katri Raatikainen Eläketurvakeskuksesta.

Kansallisessa tulorekisterihankkeessa eletään päätöksenteon aikoja. Valtiovarainministeriön kokoama ohjausryhmä päättää lokakuun lopussa tulorekisterin käyttäjiksi aluksi tulevat tahot. Työeläkeala on todennäköisesti tässä joukossa.

TEKSTI KIMMO KONTIO KUVAT KAROLIINA PAATOS

Ensi vaiheessa vuodesta 2019 lähtien reaaliaikaisen tulorekisterin hyödyntäjiksi voisivat tulla Verohallinto, työeläkeala, työttömyysvakuutusrahasto, tapaturmavakuuttajat ja Kela. Työnantaja ilmoittaisi näille tahoille nykyään erikseen ilmoitettavat ansiotiedot yhdellä kertaa tulorekisteriin.

Alun perin valtiovarainministeriön ajatuksena oli, että tulorekisterin hyödyntäjiksi tulisivat alusta lähtien kaikki ansiotietoja tarvitsevat toimijat.

Ministeriön keväällä tekemien sidosryhmähaastattelujen perusteella kävi kuitenkin selväksi, ettei läheskään kaikkia eri toimijoiden tarvitsemia ansiotietoja löydy kattavasti nykyisistä palkkajärjestelmistä.

Eikä tarvittavia muutoksia järjestelmiin ole kohtuullista vaatia yrityksiltä nykyisessä taloustilanteessa.

KATTAVISTA ANSIOTIEDOISTA LIIKKEELLE

Nykyiset palkkajärjestelmät näyttävät melko hyvin kattavan Verohallinnon, työeläkevakuuttajien ja työttömyysvakuutusrahaston tietotarpeet sekä tapaturma-

Tanska, Norja ja Viro REKISTERIEN MALLIMAAT

VALTIOVARAINMINISTERIÖN tulorekisteriseminaarissa oli mukana asiantuntijoita Tanskasta, Norjasta, Isosta-Britanniasta ja Virossa. Niissä kaikissa on toteutettu kansallinen tulorekisteri.

Yhteistä näille maille on verohallinnon keskeinen asema tulorekisterin ylläpitäjänä ja lainsäädäntöön tehdyt tarvittavat uudistukset. Ansiotiedot ilmoitetaan kuukausittain ja tietosisältö on rajattu yksinkertaiseksi. Rinnalla on myös muuta tietoliikennettä. ■

yhtiöiden tarpeet vakuuttamisen osalta. Näitä toimijoita yhdistää myös se, että ne tarvitsevat toimintaansa varten työnantajien maksamat ansiotiedot kattavasti ja säännöllisesti.

Työeläkevakuuttajat Telaa VM:n hankkeen ohjausryhmässä edustava Ilmarisen varatoimitusjohtaja **Sini Kivihuhta** on tyytyväinen nyt esitettyyn vaihtoehtoon etenemisestä.

– Hankkeen tiukka vaiheistaminen ja priorisointi suurivolyymisiin toimijoihin parantavat tulorekisterin onnistumisen mahdollisuuksia, Kivihuhta toteaa.

Pienellä välitettävän tietosisällön laajennuksella myös Kela sekä työttömyyskassat voisivat tulla tulorekisterin käyt-

täjiksi heti ensi vaiheessa. Myöhemmin käyttäjäkuntaa voitaisiin edelleen laajentaa joko sosiaaliturvalakien palkkakäsittelyn yksinkertaistamisen tai tulorekisterin tietopohjan laajentamisen myötä.

Eläketurvakeskusta VM:n ohjausryhmässä edustava johtaja **Katri Raatikainen** arvioi, että muiden toimijoiden mukaantulo on työeläkealallekin tärkeää nykyisen viranomaistietojenvaihdon kehittämiseksi ja yksinkertaistamiseksi.

– Jotta syksyn aikana yhteisymmärrys hankkeen etenemisestä syntyy, tulee etenemispolun tulorekisterin käyttöönoton ensimmäisen vaiheen jälkeen olla hahmotettavissa, Raatikainen sanoo.

KUINKA REKISTERI KEHITTYY AJASSA?

Toiminnan kehittämisessä mukana olevia askarruttaa, millä aikataululla ja millä keinoin varmistetaan, että tulorekisterin käyttöä voidaan myöhemmin laajentaa myös muille ansiotietoja toiminnassaan tarvitseville tahoille? Tai tulevatko myös maksetut etuudet kuten eläkkeet nähtäviksi tulorekisterin palvelujen kautta? Ansioitahan ne kun ovat nämäkin.

– Työeläkealan kannalta merkittävä kysymys on myös se, miten Verohallinto todennäköisenä tulorekisterin tulevana

**Myös se on
työeläkealan
mielessä, miten
kustannukset jaetaan.**

Katri Raatikainen, johtaja, Eläketurvakeskus

Katre kokoaa taustayhteisöt

VALTIOVARAINMINISTERIÖN Katre-hankkeessa tavoitteena on luoda kansallinen tulorekisteri, johon työnantajan ilmoittaisivat kaikki maksamansa ansiotiedot reaaliaikaisesti.

Tulorekisterin tavoitteena on keventää työnantajien hallinnollista taakkaa, ja sen käyttäjiksi on kaavailtu useimmat työntekijöiden tulotietoja toimeenpanossaan käyttävät tahot. Myös työntekijä voisi tarkistaa tulorekisteristä omat ansiotietonsa.

Tavoitteena on tulorekisterin käyttöönotto vaiheistettusti vuoden 2019 alussa. Hankkeen ohjausryhmässä ovat VM, Verohallinto, Kela, STM, kunnat, eri sosiaaliturvaviranomaisia, työmarkkinajärjestöjen edustajia, Työeläkevakuuttajat Tela, Eläketurvakeskus, yrittäjät ja taloushallintoliitto.

Tietojärjestelmähankinnat ovat Verohallinnon vastuulla ja valmisteluvaiheen kustannukset rahoittaa valtiovarainministeriö. ■

Sini Kivihuhta edustaa työeläkevakuuttajia tulorekisterihankkeen ohjausryhmässä.

ylläpitäjänä sitoutetaan ottamaan huomioon muiden sidosryhmien muutostarpeet. Moni kysyy sitä, hoidetaanko työnantajien ilmoitusten tarkastaminen ja valvonta keskitetysti Verohallinnon toimesta vai hajautetaanko tätä työtä joltakin osin? Myös se on mielessä, miten kustannukset jaetaan, Raatikainen selvittää.

Ennen kuin tulorekisteriä päästään yhdessä tarkemmin määrittelemään, on Raatikaisen mukaan myös näihin kysymyksiin löydettävä tyydyttävät vastaukset.

ELÄKEALA HAKEE HYÖTYÄ ASIAKKAILLEEN

Viime syksystä lähtien on kokoontunut työeläkealan toimijoiden yhteinen 12-jäseninen tulorekisteriryhmä, joka on valmistellut työeläkealan yhteisen näkemyksen ministeriövaltuutetuissa hankkeissa kulloinkin esillä oleviin asioihin.

Tärkeämmäksi on nähty työnantajien hallinnollisen taakan pieneminen moninkertaisen ilmoitusliikenteen ja viranomaisraportoinnin kevenemisen myötä. Asiakkaamme hyötyisivät tästä. Ansiotietojen ilmoittamisen tulorekisteriin tulisi olla työnantajille helppoa ja erilaisten työnantajaryhmien ja yrittäjien tarpeet otettu huomioon.

Tietysti ansiotietojen ajantasaisempi ilmoittaminen tuo työeläkealalle mahdollisuuden miettiä ja uudistaa omia prosessejaan tässä yhteydessä. ■

A portrait of Lasse Koskinen, a middle-aged man with a beard and mustache, wearing a light blue shirt and a patterned blazer. He is leaning forward, resting his hand on a wooden surface. The background is a warm, orange-toned wooden wall.

KOKEMUKSEN ÄÄNTÄ

Lasse Koskinen vakuutustieteen professoriksi

PALUU TAMPEREELLE

Opiskelijoiden ennakkoluulottomuus innostaa professori Lasse Koskista. Tyytyväisyys paistaa kasvoilta, kun hän kertoo paluusta yliopiston luentosaleihin.

TEKSTI VERNERI AALTO KUVAT KAROLIINA PAATOS

KUKA?

Lasse Koskinen

- **Ikä:** 52-vuotias
- **Koulutus:** Filosofian tohtori, pääaineena matematiikka, Tampereen yliopisto.
- **Työ:** Vakuutustieteen professori Tampereen yliopistossa 1.8. lukien.
- **Perhe:** Tuula-vaimo, pariskunta asuu Keravalla.
- **Harrastukset:** Lukeminen, kestävyysurheilun penkkiurheilu ja aktiivinen talkootoiminta kestävyysurheilutapahtumissa.

Paljon on maailma muuttunut ja vettä virrannut Tammerkoskessa sen jälkeen, kun Lasse Koskinen lähti Tampereen yliopistolta lähes 20 vuotta sitten. Nyt hän on palannut juurilleen.

Koskinen aloitti elokuun alussa Tampereen yliopiston vakuutustieteen professorina. Hän vaikuttaa tilanteeseensa silminnähden tyytyväiseltä.

– Minut on otettu täällä myönteisesti vastaan. Tänne on hieno palata ja täällä on entuudestaan paljon tuttuja, Koskinen myhäilee.

Lähes kahdenkymmenen vuoden aikana Tampereen yliopisto on muuttunut paljon. Professori kiittelee, että yliopisto tarjoaa silti yhä tiettyjen raamien sisällä vapauden tutkia tärkeitä ja mielenkiintoisia asioita hektisen maailman keskellä.

Koskinen huone on samassa rakennuksessa kuin vuonna 1996, jolloin hän siirtyi Tukholmaan Konjunkturinstitutetin palvelukseen. Tuolloin ajatuksissa oli vain parin vuoden käynti Ruotsissa ja paluu Tampereelle, mutta toisin kävi.

Opiskelijoilta saan tuoreita näkökulmia. He tekevät ennakkoluulottomia oivalluksia.

– Kun nuorille selviää, kuinka tärkeitä työeläkevakuutukset ovat ihmisille ja laajasti koko työelämällekin, kiinnostus herää, kertoo vakuutustieteen professorina tänä syksynä aloittanut Lasse Koskinen.

Parista vuodesta tuli parikymmentä vuotta ja Koskisesta vakuutusalan kokenut moniottelija. Hän on työskennellyt muun muassa sekä Finanssivalvonnassa että Vakuutusvalvonnassa ja konsulttina Model IT -nimisessä yrityksessä.

Työeläkealan yhteisten palvelujen tuottaja, Eläketurvakeskus, ei ole Koskiselle vieras organisaatio.

Hän työskenteli Eläketurvakeskuksessa matemaattisena asiantuntijana parin vuoden ajan. Työeläke-lehden lukijat muistanevat hänet myös lehden kolumnistina takavuosilta.

OPISKELIJAT TYÖLLISTYVÄT HYVIN

Vakuutuksen ja riskienhallinnan opintosuunta, lyhyemmin sanottuna *vakuutustiede* kuuluu kauppatieteiden tutkinto-ohjelmaan. Tampereen

yliopisto on Suomen ainoa yliopisto, jossa voi opiskella vakuutustiedettä. Helsingin yliopistossa on mahdollista opiskella vakuutus oikeutta ja vakuutusmatematiikkaa.

Koskinen pitää kauppatieteiden tutkinto-ohjelmaa luontevana paikkana vakuutustieteen opetukselle.

– Täällä on ollut sellainen perinne, että opiskelijat voivat omien kiinnostusten mukaan suuntautua vakuutusbisneksen lisäksi vaikkapa vakuutuksen yhteiskunnalliseen tai matemaattiseen puoleen.

Koskisen kiinnostus opettamista kohtaan juontaa juurensa kauas. Opetushistoriaa löytyy niin Aalto-yliopistosta kuin Tampereen yliopistolta sekä Tampereen teknillisestä korkeakoulusta. Koskinen ei kuitenkaan määrittele itseään ainoastaan opettajaksi, myös tutkimustyö kiinnostaa häntä.

– Kai minä jollain lailla olen tutkijatyypiksi siinä mielessä, että olen aina, kulloisestakin tehtävästäni riippumatta, tehnyt myös tutkimustyötä. Olen ollut tavallaan sellainen puoliakateeminen koko työurani.

MULTIOSAAJA UNELMATYÖSSÄ

Koskinen ei sorru korulauseisiin kertoessaan vakuutustieteiden opinnoista, mutta vakuuttaa kullijansa kertomalla, kuinka vakuutustieteiden opiskelu tarjoaa selkeän ammatillisen profiilin ja hyvät työllisyysnäköymät. Samalla opinnot tarjoavat myös teoreettisen pohjan niin riskienhallinnan kuin yksityis- ja sosiaalivakuutuksen laajemmalle ymmärtämiselle.

– Vakuutustiede on osoittautunut myös hyväksi sivuaineopinnoksi monille muiden alojen opiskelijoille ja sitäkin kautta on tullut alalle uutta väkeä.

Monipuoliset työtehtävät ovat tuoneet paljon kokemusta Koskiselle, mutta innokkuus uuden oppimista kohtaan on tallella. *Adam Smithin Kansojen varallisuus* -klassikkoa paraikaa lukeva matemaatikko kertoo pitävänsä opettamisesta siksi, että siinä oppii uutta tutuistakin asioista.

– Opiskelijoilta saan tuoreita näkökulmia ja he tekevät ennakkoluulottomia oivalluksia. Sen verran paljon olen ollut vakuutusalan kanssa tekemisissä, että tietyt asiat ovat itsestäänselvyyksiä.

– On hauskaa, kun alalle juuri tullut opiskelija lähestyy asiaa yllättävästä näkökulmasta, ja sitten huomaa itse, että tuohan voi olla aivan relevantti tapa ajatella. Ne ovat hienoja hetkiä.

Kolme syytä valita vakuutusala

1 Tärkeä ja hyödyllinen ala

Nykyaikainen yhteiskunta halvaantuisi ilman vakuutuksia.

2 Tehtävien monipuolisuus

Alan tarjoamien työpaikkojen monenlaisuus, josta moni ei tiedä.

3 Ajassa muuttuva

Vakuutusala on perinteinen, mutta sen on pakko seurata aikaansa, ja sen on jatkuvasti uudistuva.

”Nykyaikainen yhteiskunta halvaantuisi ilman vakuutuksia.”

VAKUUTUKSET YHTEISKUNNAN SELKÄRANKANA

Mielenkiintoisimmaksi asiaksi vakuutusallalla Koskinen nostaa moderniuden ja jatkuvan uudistumisen, joka on välttämätöntä alati muuttuvassa maailmassa.

– Pohjoismaat ovat perinteisesti kyenneet reagoimaan hyvin työelämässä tapahtuviin muutoksiin, mutta nyt on taas paljon tapahtumassa. Erilaiset sosiaaliset riskit pitäisi pystyä pitämään sellaisella tasolla, että ihmisten elämä pysyisi kohtuullisena.

Vakuutusten rooli yhteiskunnassa jää toisinaan turhan vähälle huomiolle yhteiskunnallisessa keskustelussa. Pitkän linjan vakuutusasiantuntija ei suostu väheksymään vakuutusten roolia, vaan pitää vakuutusta yhteiskuntaa koossa pitävänä selkärankana.

– Jos katsotaan koko vakuuttamisen kenttää, niin nykyaikainen yhteiskunta halvaantuisi ilman vakuutuksia. Täällä on kaikenlaista riskiä, mitä ei pystyttäisi tai haluttaisi ottaa, jos ei olisi vakuutuksia ja vakuutusjärjestelmiä.

*Tärkeä ja hyödyllinen ala.
– Tämän opiskelijat nostavat
ykkössyyksi hakeutumiseen
sa vakuutusallalle, Lasse
Koskinen kertoo.*

SISÄINEN KUVA EI VASTAA ULKOISTA

Työeläkeala ei välttämättä kuulosta kovinkaan mediaseksikkäältä opintojaan aloittelevan nuoren mielestä. Työeläkettä ei kuitenkaan Koskinen mukaan voisi korvata toisella sanalla alan houkuttelevuuden lisäämiseksi.

– Kun nuorille selviää, kuinka tärkeitä työeläkevakuutukset ovat ihmisille ja laajasti koko työ-elämällekin, kiinnostus herää. Toinen mikä nuoria houkuttelee, on työeläkealan taloudelliset volyymit.

Koskinen on uransa aikana havainnut, että moni päättyy vakuutusallalle sattumalta ja hämmästyy sitten huomattessaan, kuinka mielenkiintoisia tehtäviä ala tarjoaa ja kuinka tärkeiden asioiden parissa pääsee työskentelemään.

– Usein ulkoinen kuva ja sisäinen kuva vakuutusallasta on aika erilainen. ■

Kaipaako kuva työeläkealasta kirkastusta, professori Koskinen?

TYÖELÄKEALAN KUVAN kirkastamiseen Lasse Koskisella ei ole omien sanojensa mukaan viisasten kiveä. Hän uskoo, että luottamus työeläkealaa kohtaan kasvaa, kun työeläkkeistä ja työeläkejärjestelmästä kerrotaan selkeästi.

– Julkisuuskuva voi olla hyvinkin outo ihmisten silmissä, mutta se ei välttämättä ollenkaan vastaa totuutta. Kuva on huonompi kuin itse toiminta. Hyvän julkisuuskuvan luontia vaikeuttaa myös se, että monella alaa kommentoivalla tiedot työeläkeyhtiöstä ja työeläkejärjestelmästä saatavat olla virheellisiä ja puutteellisia.

Mainetta parantaisi Koskinen mielestä työeläkealan toimijoiden selkeät säännöt. Näin keskustelukin työeläkealan toimijoista pysyisi oikeilla raiteilla. Joskus kritiikin kohteeksi joutuva kilpailu hyödyntää alaa ja tehostaa toimintaa, parantaa palvelua ja innovointia.

– Täytyy muistaa, että kilpailu ei ole itsetarkoituksellinen. Päämääränä on kuitenkin eläkkeiden mahdollisimman hyvä hoito. Joissain asioissa on järkevää toimia yhteistyössä, jotta ne saadaan mahdollisimman tehokkaasti hoidettua.

Pallo hallussa

Pallo hallussa kokoaa eri lähteistä ulkomaiden eläkeuutisia ja maaesittelyn. Lisää luettavaa muiden maiden eläketurvasta löydät osoitteesta www.etk.fi/muutmaat.

Kari Lindstedt
Informaatikko

RUOTSI

Rahastojen sulkeminen aiheuttaa närää

KAKSI VANHUUSLÄKKEIDEN puskurina toimivista AP-rahastoista (*allmänna pensionsfonder*) suljetaan. Selvää on, että toinen Göteborgissa sijaitsevista rahastoista sulautetaan tukholmalaiseen rahastoon. Toista suljettavaa rahastoa ei ole nimetty.

Kriitikoiden mukaan yhdistymiset vaarantavat hyvin toimivan hajautetun järjestelmän, jossa itsenäiset rahastot noudattavat omia sijoitusstrategioitaan.

Kaksi rahastoyhtiöiden toimitusjohtaja on sanonut, että uudistus on haitallinen koko järjestelmälle. Heidän mukaansa poliitikkojen ei pitäisi puuttua näin järeillä keinoilla rahastojen toimintaan.

Ruotsin hallitus pitää kritiikkiä yliampuvana. Rahoitusmarkkinoista vastaava ministeri **Per Bolund** on korostanut, että esitys-tä kannattaa kuusi puoluetta kahdeksasta.

IPE 18.6., Financial Times 9.8.

TŠEKKI

Vapaaehtoinen lisäeläketurva nopeasti tiensä päähän

TŠEKKIN PARLAMENTTI on päättänyt lakkauttaa vasta vuonna 2013 lanseeratun vapaaehtoisen lisäeläkejärjestelmän.

Vaikka parlamentti ilmoitti järjestelmän sulkemisaikasta jo viime vuonna, uusia työntekijöitä liittyi edelleen mukaan alkuvuonna, koska maksuille on saanut järjestelmästä hyvää tuottoa.

Niin sanottu toisen pilarin lisäeläketurva on ollut Tšekeissä usean vuoden ajan poliittinen kiistakapula. Sosiaalidemokraattinen puolue ilmoitti jo oppositiokaudella sulkemansa järjestelmän, johon on liittynyt kaiken kaikkiaan varsin vähän työntekijöitä.

Suljettavan järjestelmän varat palautetaan vakuutetuille vielä tänä vuonna. He voivat itse päättää, nostavatko kertyneet varat käteisenä vai palautetaanko varat lakisääteiseen eläkejärjestelmään.

IPE 23.6.

ITALIA

Indeksijäädytys perustuslain vastainen

ITALIAN PERUSTUSLAKITUOMIOISTUIN on tullut kinnut yli 1 500 euron eläkkeitä koskevan indeksijäädytyksen perustuslain vastaiseksi. **Mario Montin** teknokraattihallitus päätti jäädytyksestä vuonna 2011.

Tuomioistuimen päätös aiheuttaa harmaita hiuksia **Matteo Renzin** hallitukselle, joka kamppailee pitääkseen julkisen talouden alijäämän EU:n budjettikurin rajoissa.

Päätöksen mukaan kaikkia eläkkeensaajia pitää kohdella tasapuolisesti, mutta hallitus on jo ilmoittanut, ettei kaikkia leikkattuja eläkkeitä ole mahdollista palauttaa.

Pääministeri Renzi ilmoitti käyttävänsä alle 3 000 euron eläkkeiden korottamiseen noin kaksi miljardia euroa. Täysimääräinen indeksikorotusten palautus voisi maksaa jopa 18 miljardia euroa.

Reuters 17.5.

SAKSASSA

- **Väkiluku:** 82 500 000
- **Elinajan odote:** naiset 82,8, miehet 77,8 vuotta
- **Keskieläke:** 766 €/kk (lakisääteinen vanhuuseläke, 2013)
- **Eläkeikä:** 65 vuotta 3 kuukautta.

Maaailman vanhin eläkejärjestelmä

SAKSAN sosiaalivakuutustyyppinen ja ansiosidonnainen eläkejärjestelmä on maailman vanhin. Se sai alkunsa 1800-luvun lopulla *Otto von Bismarckin* johdolla.

Eläkejärjestelmän toiminta rahoitetaan jakojärjestelmäperiaatteella, eikä eläkkeitä rahastoida etukäteen. Varsinaista asumiseen perustuvaa eläkejärjestelmää ei ole. Merkittävä osa työntekijöistä (noin 60 prosenttia) kuuluu ammatillisten lisäeläkkeiden piiriin.

Normaali vanhuuseläkeikä nousee tällä hetkellä yhden kuukauden vuodessa, kunnes ikäraja on 66 vuotta vuonna 2024. Tämän jälkeen se nousee kaksi kuukautta vuodessa vuoteen 2031 saakka, jolloin ikäraja on 67 vuotta.

Yleisestä lakisääteisestä eläkejärjestelmästä, kuten myös ammatillisesta lisäeläkkeistä, maksetaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä. Eläke määräytyy lakisääteisessä eläkkeessä koko työhistorian aikaisten tulojen ja vakuutusajan perusteella.

Eläkemaksuja maksavat sekä työnantajat että työntekijät. Vuonna 2015 eläkemaksu on 18,7 prosenttia, joka jaetaan tasan työntekijän ja työnantajan kesken. Lyhytaikaisia työsuhteita ei tarvitse vakuuttaa.

Eläkemaksut peritään vain ansiokaton alittavasta tulosta. Ansiokatto on 5 200 €/kk entisen Itä-Saksan osavaltiossa ja 6 050 €/kk entisen Länsi-Saksan osavaltiossa.

Lakisääteisiä eläkkeitä hallinnoivat liittovaltion eläkevakuutuslaitos, 14 alueellista eläkevakuutuslaitosta, kaksi erityislaitosta sekä yksi erityiseläkekassa. Saksan postilaitos maksaa eläkkeet ja hoitaa muitakin maksuihin liittyviä tehtäviä.

KIINA

Eläkerahastot saavat luvan sijoittaa osakemarkkinoille

KIINASSA PERUSELÄKKEITÄ hallinnoivat paikallisviranomaiset saavat jatkossa sijoittaa eläkevaroja selvästi nykyistä vapaammin.

Talous- ja sosiaaliministeriöiden yhteisen suunnitelman mukaan rahastot voisivat sijoittaa 30 prosenttia varallisuudestaan kiinalaisiin osakkeisiin, rahastoihin, joukkovelkakirjoihin ym. sijoituksiin.

Tällä hetkellä rahastot voivat sijoittaa vain pankkitileille. Yhteensä näissä rahastoissa on 288 miljardia euroa.

Päätöksen uskotaan vakauttavan Kiinan ailahtelevaa pörssiä. Osakkeiden hinnat ovat nousseet voimakkaasti viimeisen parin vuoden aikana, mutta kesällä pörssit laskivat rajusti.

Business Insider 30.6.

JAPANI

Eläkejärjestelmä hakeroinnin kohteena

LAKISÄÄTEISEN ELÄKETURVAN toimeenpanosta vastaavalta *Nippon Nenkin Kikolta* (*Japan Pension Service*) on vuotanut yli miljoonan ihmisen henkilökohtaisia tietoja väärin käsiin.

Tietomurron seurauksena järjestelmää karkasi asiakkaiden nimiä, henkilötunnuksia, syntymäaikoja ja osoitteita. Vuoto tapahtui, kun eläkelaitoksen työntekijä avasi sähköpostiin liitetyn viruksen.

Japanin eläkejärjestelmän tietoja on ylläpidetty aikaisemminkin leväperäisesti. Vuonna 2007 miljoonia eläketietoja katosi, kun niitä oli käsitelty huolimattomasti.

Tapaus johti osaltaan pääministeri **Shinzo Aben** tappioon parlamentin ylähuoneen vaaleissa kesällä 2007.

Reuters 1.6.

Laki uudistuu vuodesta 2016 alkaen

MERIMIES EI OLE ENÄÄ ERIMIES

Merimieseläkkeet uudistuvat. Alemmat eläkeiät poistuvat pikku hiljaa, samoin erityiskarttumat ja hautausavustus. Eläkevakuutusmaksu lähentyy TyEL-maksua.

TEKSTI PIA HANSSON KUVAT MARINA PAULAHARJU, PATRIK LINDSTRÖM

Valtaosalla merenkulkijoista on sama 63–68 vuoden vanhuuseläkeikä kuin muillakin työeläkevakuutetuilla, mutta osalla on myös ollut mahdollisuus ansaita alempi eläkeikä. Päälystyy kuulumat ovat voineet jäädä eläkkeelle aikaisintaan 60 vuoden iässä ja miehistöön kuulumat aikaisintaan 55 vuoden iässä, riippuen meripalveluajan pituudesta. Alempiin eläkeikiin ovat liittyneet myös

erityiset eläkkeen karttumisprosentit, jotka ovat olleet hieman korkeammat kuin yleiset karttumisprosentit.

Uudistuksen myötä alemmat eläkeiät poistuvat siirtymäkauden jälkeen. Alennettua eläkeikää voi ansaita vuoden 2024 loppuun saakka. Sen laskenta muuttuu siten, että se mahdollistaa liukuvan siirtymisen vuonna 2017 voimaantulevaan korkeampaan yleiseen eläkeikään. Siirtymäkauden jälkeen merenkulkijoiden eläkeikä määräy-

Merimieseläkkeet uudistuvat

- Merimieseläkkeet uudistuvat 1.1.2016 alkaen.
- Alemmat eläkeiät poistuvat, siirtymäaika päättyy vuoden 2024 lopussa. Erityiset karttumisprosentit poistuvat 2016. Hautausavustus poistuu 2021.
- Työeläkevakuutusmaksu ei enää jakaudu puoliksi työnantajan ja työntekijän välillä, vaan kuten TyEL-maksu. Työnantajien maksuun tulee omavastuu työkyvyttömyyseläkkeistä.
- Valtion rahoitusosuus pienenee.

tyy samoin kuin TyEL-vakuutettujen. Eri-tyiset eläkkeen karttumaprosentit lakkautetaan vuoden 2016 alusta lukien.

– Muutoksilla ei ole vaikutusta pitkään merillä olleiden, ikääntyneiden merenkulkijoiden eläkkeisiin. Täysimääräisesti uudistus koskee nuoria, juuri alalle tulleita, sanoo Merimieseläkekassan toimitusjohtaja **Kari Välimäki**.

Merimieseläkelain mukainen hautausavustus poistuu vuodesta 2021 alkaen. Muissa eläkelaeissa ei ole vastaavaa etuutta ja hautausavustuksen merkitys perheen taloudellisena tukena on vähentynyt.

MAKSUT TYEL:IN TAPAAN

Kun etuudet muuttuvat TyEL:iä vastaaviksi, myös merimieseläkelain mukaiset vakuutusmaksut muuttuvat perin pohjin. Tähän asti työntekijä ja työnantaja ovat maksaneet vakuutusmaksun puoliksi, eli 11,4 prosenttia kumpikin vuonna 2015.

Vuodesta 2016 alkaen merenkulkijat maksavat samansuuruista työntekijän eläkevakuutusmaksua kuin TyEL-vakuutetut ja työnantaja vastaa maksun loppuosasta. Työntekijän maksu siis pienenee ja työnantajan maksu suurenee.

TyEL-maksun tapaan ns. suurten työnantajien maksuun sisällytetään myös kannustin pyrkiä ehkäisemään työkyvyttömyyttä. Eläkevakuutusmaksua korotetaan tai alennetaan työnantajan riskisuhteen mukaisesti.

Tätä omavastuuta sovelletaan vuodesta 2017 alkaen. Omavastuu koskee suurempia varustamotyönantajia. Se vaikuttaa täysimääräisesti, jos työnantajan palkkasumma on yli 22 miljoonaa euroa vuodessa, ja osittain, jos palkkasumma on 2,3–22 miljoonaa euroa vuodessa.

– Varustamot voivat vaikuttaa vakuutusmaksuunsa pitämällä huolta työhyvinvoinnista ja siten vähentämällä työkyvyttömyyseläkkeitä, sanoo Välimäki.

KANNUSTIMIA TYÖHYVINVOINTIIN

Omavastuu työkyvyttömyyseläkkeistä kannustaa varustamoja huolehtimaan työntekijöidensä hyvinvoinnista aikaisempaa enemmän. Muutokseen valmistaudutaan kaiken aikaa.

– Käymme tapaamassa varustamoiden johtoa ja kertomassa, miten työkyvyttömyysriskiin voi vaikuttaa, Välimäki kertoo.

**Varustamot
voivat vaikuttaa
vakuutusmaksuunsa
pitämällä huolta
työhyvinvoinnista.**

*Kari Välimäki, toimitusjohtaja,
Merimieseläkekassa*

Merimieseläkekassa ja Suomen varustamot ovat teettäneet selvityksen varustamojen työterveyshuollosta.

Merimieseläkekassa on myös rahoittanut Kuntoutussäätiön tekemän tutkimuksen merenkulkijoiden kuolleisuudesta ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisestä.

Käytännössä merenkulkijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistetään muun muassa ForMare-hankkeessa, johon useat varustamot osallistuvat. ForMare on jo tuottanut hyviä, mitattavia tuloksia.

VEROTUS JA TUET MUUTTUVAT

Työntekijän eläkevakuutusmaksun pieneminen johtaisi merenkulkijoiden veroasteen huomattavaan alenemiseen, ellei merityötulovähennystä samanaikaisesti rajoitettaisi. Aktiivimerenkulkijan käytävissä oleva tulo nousee kuitenkin jonkin verran.

Työnantajan eläkevakuutusmaksun suureneminen taas johtaisi merenkulun tuen kasvuun, ellei tuen perusteita muutettaisi. Tavoitteena kuitenkin on, että valtion kokonaisrahoitusosuus merimieselä-

– Tulevaisuudessa myös työkyvyttömyysriskiin ja työhyvinvointiin varmasti kiinnitetään entistä enemmän huomiota, Merimieseläkekassan toimitusjohtaja Kari Välimäki toteaa.

kejärjestelmässä ja merenkulun tukina pienenee. Siksi tukea maksetaan jatkossa ainoastaan määrä, joka vastaa merityötulosta toimitettua ennakonpidätystä, työnantajan MEL-maksua ja työnantajan tapaturmavakuutusmaksua. Tähän saakka tukena on myös korvattu muita sosiaalivakuutusmaksuja.

Valtion kustantama osuus merimieseläkkeistä on nykyisellään 33,3 prosenttia. Uudistuksen myötä valtion osuus pienenee ensin 31 prosenttiin ja vuodesta 2021 lähtien 29 prosenttiin.

YKSIMIELINEN ESITYS

Uudistuksen tavoitteina on, että merimiesten eläkejärjestelmä lähenee muita eläkejärjestelmiä, että valtion maksuosuus merimiesten eläkkeistä pienenee asteittain ja että suomalaisen merenkulun asema ei vaarannu.

Tavoitteet voidaan saavuttaa ja siksi uudistuksella on vahva tuki.

– Työmarkkinaosapuolet olivat yksimielisiä esityksen sisällöstä. Työntekijäpuolella oli aluksi pelkoja eläkeiän noston vaikutuksista, mutta pitkän siirtymäajan ansiosta uudistus ei vaikuta kauan merillä olleiden eläkeikiin, Kari Välimäki sanoo.

– Tulevaisuudessa myös työkyvyttömyysriskiin ja työhyvinvointiin varmasti kiinnitetään entistä enemmän huomiota. ■

Apurahansaaja voi keskeyttää eläkevakuutuksen

APURAHANSAAJA voi keskeyttää apurahatyötä koskevan eläkevakuutuksensa. Kesäkuusta lähtien voimassa olleen muutoksen mukaan apurahakauden keskeytys on mahdollista muun ansiotyön vuoksi.

Apurahatyöskentelyn tulee keskeytyä vähintään neljäksi kuukaudeksi ja sen tulee jatkua keskeytyksen jälkeen vähintään samat neljä kuukautta. Keskeyttäminen edellyttää apurahan myöntäjän kirjallista hyväksyntää.

Lisäksi apurahansaaja voi yhdistää vahvistettuun eläkevakuutukseensa samalta myöntäjältä saamansa uuden apurahan. Mahdollisuus on käytettävissä, jos apuraha ei yksinään täytä työjakson lyhyiden tai apurahan pienen vuoksi eläkevakuuttamisen edellytyksiä.

APURAHALLA työskentelevien työeläketurvasta huolehtii Mela. Lisätietoja www.mela.fi ■

182,9 MRD

TYÖELÄKEVAKUUTTAJIEN rahastoitujen varojen määrä oli 182,9 miljardia euroa kesäkuun lopussa.

Sijoituskannan kehitykseen vaikuttavat sijoitus-
tuotot sekä maksutulojen
ja eläkemenojen erotus. ■

Anne Iivonen

Selkeät yhteiset tavoitteet ja töiden järkevä mitoitus lisää työntekijöiden työtyytyväisyyttä. Kuva Raumalta Oraksen tehdassalista.

Alle 40-vuotiaat arvioivat työkykynsä heikentyneen

Alle 40-vuotiaiden työntekijöiden arvio omasta työkyvystään on heikentynyt. Myös vanhempien ikäryhmien kohdalla työkykennusteen hyvä kehitys on hidastunut.

Tiedot ilmenevät työeläkeyhtiö Varman ja työhyvinvoinnin asiantuntijayritys Odum Oy:n tekemässä selvityksessä. Siinä tarkastellaan työntekijöiden työkykennustetta, työkyvyn uhaan vaikuttavia syitä sekä työhyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä.

– Työn vaatimukset ja kova työtahti ovat tärkeitä työkyvyttömyysriskiin liittyviä tekijöitä, ja niiden osuus myös vanhempien ikäryhmien kohdalla on selvästi kasvanut, sanoo Odumin asiantuntijalääkäri **Riikka Mattila**.

NELIKYMPPISTEN työkokemukset nykyisestä työelämästä eivät tule täysin yllätyksenä työeläkeyhtiöille ja niiden työhyvinvointipalvelu- ja tarjoaville.

Varman kehityspäällikkö **Johanna Ahonen** näkee, että työn johtamisesta pitäisi siirtyä ihmisten ja yksilöiden vahvuuksien johtamiseen.

– Kirkkaat tavoitteet, osaamisen varmistaminen, motivoiminen ja osallistaminen ovat

tärkeitä tekijöitä työn hallinnan tukemisessa, Ahonen toteaa.

TYÖKYKYRISKIN kasvaminen alle 40-vuotiaiden keskuudessa on siten ristiriidassa sen kanssa, että elämäntavat ovat kehittyneet positiiiviseen suuntaan. Työntekijät huolehtivat terveydestään nyt enemmän kuin vielä 10 vuotta sitten. Alkoholin ja tupakkatuotteiden käyttö työntekijäryhmissä on vähentynyt.

– Elämäntapojen koheneminen ei näytä laskevan työkykyriskiä, koska työhön liittyvien tekijät vaikuttavat suuresti, Mattila toteaa.

Sairauspoissaolojen määrä on lisääntynyt myös nuorempien ikäryhmien keskuudessa.

– Työkykyjohtamisen prosessit ja niiden jatkuva kehittäminen yhteistyössä työterveyshuollon ja työeläkeyhtiön kanssa auttavat ratkaisujen tekemisessä, sanoo Ahonen. ■

Työhyvinvoinnin asiantuntijayritys Odum Oy ja työeläkeyhtiö Varman selvitykseen on osallistunut kymmenen vuoden aikana lähes 124 000 vastaajaa eri toimialoilta. Tänä vuonna tutkimukseen vastasi yli 22 000 työntekijää.

Elo

▶ **MBA Taina Eräjuuri** on nimitetty 15.6. alkaen Elon arvopäryyksikön osakesijoituksiin päälliköksi vastualueenaan sijoitukset kehittyville osake-markkinoille.

Etera

▶ **VTM, KTT Tomi Hussi** on nimitetty työhyvinvointipalvelupäälliköksi johtamaan Eteran työhyvinvointiyrityksikköä.

Ilmarinen

▶ Ilmarisen hallitus päätti muutoksista yhtiön johtoryhmässä 1.9. lukien: varatoimitusjohtaja **Sini Kivihuhta** vastaa eläkevaikutustoiminnan lisäksi myös

tietohallinnosta ja kehittämisestä. Tietohallinnosta vastaava johtaja **Juhani Karjasilta** ja kehityksestä vastaava johtaja **Jukka Hirvinen** raportoivat Kivihuhtalle. Uuden linjan nimeksi tulee Eläkevakuutukset ja IT.

▶ Asiakkuuksista vastaavan johtaja **Timo Aro** saa vastuulleen myös asiakaspalvelun toiminnan.

▶ Taloudesta ja eläkepolitiikasta vastaava johtaja **Jaakko Kiander** johtaa Talous ja hallinto -linjaa, johon liitetään myös strateginen yritys suunnittelu, tutkimus sekä sisäisiä palveluita tuottava omat palvelut -osasto.

▶ Lakiasioista vastaavan joh-

tajan **Leena Siiralan** organisaatioon siirretään yhtiön Compliance-toiminto.

▶ **OTK, LL.M Minna Kuusio** on nimitetty Compliance Officeriksi 7.9. alkaen.

▶ **BBA Tommi Törmälä** on nimitetty suurasiaasjohtajaksi 5.8. alkaen.

Keva

▶ **OTK Karoliina Kiuru** on nimitetty uudeksi lakiasiaajohtajaksi 17.6. lähtien.

Tela

▶ Työeläkevakuuttajat Telan analyysitoimintojen johtajaksi

on nimitetty 1.9. alkaen FM **Minna Lehmuskero**.

▶ Lehmuskeron edeltäjä **Reijo Vanne** puolestaan on nimitetty 1.9. alkaen johtavaksi ekonomistiksi.

▶ **KTM Peter Halonen** on nimitetty 24.8. alkaen analyytikoksi.

▶ **FM, VTL Seija Lehtonen** on nimitetty 17.8. alkaen matemaatikoksi.

Valtion Eläkerahasto

▶ Valtion Eläkerahastoon on nimitetty 1.6. lukien toimitusjohtajaksi OTT **Timo Viherkenttä**, lakimieheksi OTM **Loviisa Härö** ja kvantitatiiviseksi salkunhoitajaksi DI, KTM **Juho Tiri**.

Tuunattu TYÖELÄKE

TYÖELÄKEPÄIVÄ 12.11. KLO 12

Tuleeko entratusta työeläkkeestä entistäkin ehempi vai voiko vielä käytännön toteutuksessa nousta yllätyskortteja pöytään?

#Työeläkepäivä 2015 nostaa eläkeuudistuksen läpivalaisuun. Kuulemme, miten vanhasta on luotu uutta ja kuinka järki ja tunteet seuraavat perässä. Mietimme lain ja käytännön liittoa. Paneudumme kansan ja eliitin käsityseroihin.

Mustaa valkoisella. Mustavalkoista? Mustaa ja valkoista.

Ohjelma ja ilmoittautuminen Työeläkepäivään: www.etk.fi/tyoelakepaiva.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

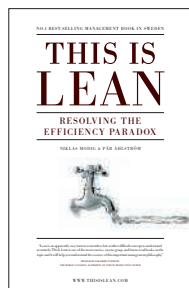
KUKA?

Jyri Juusti

- **Ikä:** 55-vuotias.
- **Koulutus:** kasvatustieteiden maisteri.
- **Työ:** Työkykyjohtaja, työeläkeyhtiö Varma.
- **Lähellä sydäntä:** Perhe, siirtolapuutarhamökkeily, liikunta, lukeminen, saunominen, elämän ilmiöt.
- **Aikoo lukea:** Kaiken, mitä *Katja Kettu* ja *Sofi Oksanen* kirjoittavat.

Elämänmakuisesti laajalla kirjolla

Dekkaristit ja rikas elämäkirjo kiinnostavat Varman työkykyjohtaja Jyri Juustia. Lean-filosofaa hän suosittelee lukemaan työn sujuvuutta pohtivalle.

Niklas Modig ja Pär Ahlström:
Tätä on Lean
Rheologica, 2013

Kenelle, miksi ja miten teen työitäni?

Olemme työelämän kehityksessä uuden kynnyksellä. Langanpää työn sujuvuuteen ja mielekkyyteen voi löytyä, kun omassa työssään löytää vastaukset kysymyksiin kenelle, miksi, mitä ja miten tekee asioita. Lean-ajattelu kiinnostaa minua. **Modigin ja Ahlströ-**

min kirja *Tätä on Lean – ratkaisu tehokkuusparadoksiin* on siihen hyvä johdanto. Kannattaa tarkastella omaa työtä niin, että pukee päälleen asiakkaan takin ja lähtee parkkipaikalta asti katsomaan, mitä asiakkaalle palvelun piirissä tapahtuu. ■

Väinö Linna:
Täällä Pohjantähden alla
WSOY, 1959–1962.

Kotimainen klassikko yhä ajankohtainen

Täällä Pohjantähden alla on hieno trilogia, jonka ääreen on taas ollut ajankohtaista palata. **Väinö Linna** kuvaa sitä, miten ympäristön myllerrykset ja muutokset vaikuttavat tavallisiin ihmisiin.

Jokainen haluaa itselleen ja perheelleen hyvää

ja turvallista elämää.

Mitä tapahtuu silloin, kun ihmiset kokevat, että heillä ei ole kylliksi keinoja ohjata omaa elämäänsä ja pärjäämisen eväät ovat vähissä? Näihin kysymyksiin vastauksia antava kolmen teoksen sarja kestää lukemisen aina uudelleen. ■

Edgar Wallace:
Punainen ympyrä
WSOY, 1958.

Wallacen Punainen ympyrä vetää puoleensa

Luen ja kerään dekkareita. Hyllystä löytyy *Christien* tuotanto sekä *Hillit*, *Rendellit*, *Sapot* ja pohjoismaiset. Helsingissä on muutama divari, joissa käyn säännöllisesti penkomassa.

Dekkareissa kiehtoo kaavamaisuus, yllätyksellisyys ja hyvä ajankuva. On myös jotenkin armollista, että ongelmat ovat vaikeita, mutta ratkaisu löytyy aina lopuksi.

Tähän valitsin mukaan **Wallacen** klassikon *Punainen ympyrä*, jossa vähän koukeroisesti ja naivisti jahdetaan rikollisjoukkueen johtajaa. ■

Kähkönen & Kumpu:
Baarimies Tallinnassa
Arktinen banaani, 2014

Maltaanmakuinen Viro tutuksi Olutsillassa

Olin 1990-luvun töissä Kehitysvammaliitossa ja tein projektitöitä Virossa. Edelleen seuraan, mitä Virossa tapahtuu.

Pidän myös oluesta ja saunomisesta. Viro, olut ja saunominen yhdistävät kulttuuri- ja olutseura *Olutsillassa*, jonka toiminnassa olen mukana.

Baarimies Tallinnassa on matkaopas, jossa etsiydytään valtaviiran ulkopuolelle. Kirja esittelee 157 baaria eri puolilta Tallinnaa ja matkaa tehdään kävellen, raitiovaunuilla ja trollibusseilla. *Kalamajan* alueelta löytyy mukavia paikkoja. ■

Pension Freedom

AS OF APRIL, British citizens from the age of 55 have been able to access their entire pension flexibly if they wish. The reform applies to workplace pensions, which constitute the main part of the pension provision of Britain's middle class.

The question is: are citizens qualified to make decisions with long-range effects? **Daniela Silcock**, Researcher at *Pension Policy Institute* (PPI), fears that four out of ten Brits will make poor investment decisions.

The pension system in Britain is complex, and the reform has made the situation worse. The power and responsibility has shifted completely to the citizens. "Not everyone can afford a private investment advisor. Nor can it be taken for granted that the advisor of your own insurance company looks out for your best interests," states Professor **Nicholas Barr** of the *London School of Economics*.

Barr predicts that the reform will lead to a big pension scandal, which will explode in 15-20 years. Silcock sees some positive sides to the reform: "Competition will generate new pension products."

Both Barr and Silcock find that the complexity of the pension reform could be facilitated by a user-friendly default alternative, like the one used in connection with the premium pension in Sweden. If one does not want to or know how to invest the pension money, it would be invested in a secure target according to a default alternative. "This would be in the best interest of everyone, but **George Osborne** (Chancellor of the Exchequer) did not want the default alternative as part of the reform. The government does not want to take the responsibility for failed investments," Silcock concludes. ■

Pension Assets in Demand

IN THE PARTLY-FUNDED earnings-related pension system in Finland, approximately 1 of 6 euros paid in pension contributions is invested for future use.

In 2014, pension providers paid out pensions to the amount of EUR 24.4 billion.

For a while, pension providers have paid out more in pensions than they have collected in contributions. The investment return is used to cover the gap.

"Thanks to the funding, our pension system is among the leading systems in Europe when

it comes to preparing for the ageing of the population," explains **Reijo Vanne**, Leading Economist at the *Finnish Pension Alliance TELA*.

Pension expenditure will be at its highest after 2020, when it will stand at 15 per cent of GDP.

"Pension assets have grown considerably relative to GDP," says **Mikko Sankala**, Mathematician at the *Finnish Centre for Pensions*.

In 1997-2014, the assets have grown from EUR 40 billion to EUR 170 billion. ■

Seafarers Mainstreamed

THE PENSIONS FOR SEAFARERS

will be reformed. The lower retirement ages will gradually be abolished, as will the special accruals and the burial grant. The pension contribution will be similar to that under the Employees Pensions Act.

After a transition period, the retirement ages will be equal to those under the Employees Pensions Act. "The reform will not affect the pensions of the elderly seafarers. The full effects of the reform will apply to the new, young seafarers," explains **Kari Välimäki**, Managing Director at the *Seafarer's Pension Fund*.

In the future, the employee's contribution will be reduced and the employer's contribution increased. Experience rating will be applied to large employers as of 2017.

"The shipyards can affect their pension contributions by taking good care of their employees," Välimäki points out. ■

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

FOLLOW US ON TWITTER AT @ETKinfo

- Our latest news, research, publications and events in Finnish, Swedish and English.
- More news in English at www.etk.fi/en

Consuming Retirees

CONSUMPTION AMONG retirees has increased mainly due to growing income levels.

At the same time, retirees consume a proportionally smaller portion of their income.

The income differences between retirees and the working-age population has narrowed over the past 30 years according to a study by economists **Kati Ahonen** and **Risto Vaittinen** at the *Finnish Centre for Pensions*.

A considerable change has taken place over the past three decades in the consumption dis-

tribution of different age groups. In 1985, the median consumption per age-group was at its highest among the 40-44-year-olds; in 2012, among the 55-59-year-olds.

While the differences in consumption between retirees and the working-age population have narrowed, the inequality between and within these population groups, when measured in consumption differences, has widened.

However, taking public consumption into account reduces the degree of inequality. ■

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin

Nämä ja monet muut julkaisut löydät verkosta www.etk.fi/julkaisut

Eläkeikäisten kulutus Suomessa 1985–2012

Raportissa tutkitaan eläkeikäisten ja työikäisten kotitalouksien kulutusta eri elämänvaiheissa sekä niitä muutoksia, joita ikäryhmien suhteellisessa kulutuksessa on tapahtunut vuosien 1985 ja 2012 välillä. Aineistona käytetään Tilastokeskuksen kulutustutkimusaineistoja.

Tekijät: Kati Ahonen ja Risto Vaittinen

Sarja: Eläketurvakeskuksen raportteja 06/2015

Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista

Raportissa esitellään työeläkeuudistukseen liittyvän hallituksen esityksen taustalaskelmia ja esityksen vaikutuksia eläkkeelle siirtymiseen, työeläkemenoihin ja -maksuihin sekä esityksen sukupolvivaikutuksia. Arviot perustuvat lainvalmistelun yhteydessä ETK:n pitkän aikavälin laskentamallilla (PTS) tehtyihin laskelmiin.

Tekijät: Kaarlo Reipas ja Mikko Sankala

Sarja: Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2015

International comparison of the regulation of pension asset investments

Julkaisu on Työeläkevakuttajat TELA:n kanssa yhteistyössä valmistunut englanninkielinen lyhennelmä alkuperäisestä vuonna 2014 julkaistusta selvityksestä (02/2014). Siinä käsitellään sijoitustoimintaa ohjaavia keskeisiä sääntöjä ja periaatteita sekä vertaillaan eläkevarojen tuottoa kuudessa Euroopan maassa.

Tekijät: Mika Vidlund, Maria Rissanen, Antti Mielonen ja Ilkka Geitlin

Sarja: Finnish Centre for Pensions, Surveys 02/2015

EU:n politiikka- ja lainsäädäntöhankkeet ja niiden valmistelu

EU vaikuttaa työeläkejärjestelmän kehittämiseen ja työeläketurvan toimeenpanoon. Katsauksessa on tarkasteltu eläkeisiin liittyvien EU-asioiden valmistelua Suomessa ja EU-tasolla sekä niitä politiikka- ja lainsäädäntöhankkeita, joilla on merkitystä työeläkejärjestelmän kannalta. Katsaus ilmestyi viimeksi vuonna 2013.

Tekijät: Sari Alanko, Minna Levander, Samuel Rinnetmäki ja Niko Väänänen

Sarja: Eläketurvakeskuksen katsauksia 05/2015

MUUALLA JULKAISTU

Return to Work After Temporary Disability Pension in Finland

Työkyvyttömyyseläke myönnetään määrällä kaisena kuntoutustukena kun työkyvyn voidaan vielä uskoa palautuvan hoidon tai kuntoutuksen avulla. Artikkelissa tarkastellaan työhön paluun yleisyyttä sekä työhön paluuseen vaikuttavia tekijöitä neljän vuoden ajan kuntoutustuen alkamisesta.

Tekijät: Mikko Laaksonen ja Raija Gould

Julkaisu: Journal of Occupational Rehabilitation 2015; 25: 471–480

VUOSITTAIN ILMESTYVÄT JULKAISUT

- Suomen työeläkkeensaajat 2014
- Työeläkekuntoutus vuonna 2014
- Työeläkeindikaattorit 2015
- Työeläkemenoennuste vuodelle 2015

Tilaa julkaisukirje! www.etk.fi/uutiskirje